

LETNIK XIX ŠT. 2-3 10. 10. 1978 CENA 3 DIN

KATEDRA, YU ISSN 0022-9296

30 LET „NAŠEGA TEDNIKA“

Ob jubilejni obletnici tednika koroških Slovencev je izšlo glasilo z zajetno vsebino na 100 straneh, ki obsega intervju s predsednikom RK SZDL SR Slovenije tovarišem Mitjo Ribičičem, pogovor z bivšim predsednikom NSKS dr. Joškom Tischlerjem, potem sledi članek naprednega avstrijskega (nemško govorečega) strokovnjaka za manjšinska vprašanja dr. Roberta Saxerja. Objavljenih je prav tako več zapisov o Slovencih v zamejstvu, ki predstavljajo klenost našega naroda v borbi za obstoj med nemško govorečo večino. Nadalje so prikazane vse dvojezične občine na Koroškem ter beležke o bojih jugoslovanskih narodov za samostojno opredelitev v okviru samoupravne socialistične Jugoslavije, prikaz slovenskega zamejstva v Italiji in še in še.

Na koncu pa so predstavljene tudi občine v SR Sloveniji.

Vsem, ki so pripravljali posebno številko „Našega tednika“, veljajo iskrene čestitke. Še posebej pa želimo izraziti najlepše želje tistim, ki so v 30 letih dela in boja za slovensko besedo na Koroškem odločno premagovali vse postavljene ovire.

Vaš pogum je obenem tudi spodbuda!

Uredniški odbor Katedre

Pred nedavnim so prejeli novo številko glasila ELKOM, ki je pričelo izhajati v novi obliki in z učinkovitejšo vsebino. Glasilo bo odslej izhajalo 14-dnevno in ne več mesečno kot doslej. Če prelistamo časopis, vidimo, da je notranja ureditev skrbno izdelana, z zanimivimi sestavki, odlikuje pa ga izredna preglednost. Uredniškemu odboru glasila čestitamo ob tem pomembnem dogodku in mu želimo nadaljnje uspešno delo.

Uredniški odbor Katedre

ČASOPIS UNIVERZITETNE SODOBNOSTI SLOVENIJE

62000 Maribor
Ob parku 5

tel. (062) 22-004
žiro račun: 51000-678-81846

Izdaja Univerzitetna konferenca ZSMS na mariborski univerzi

Glavni urednik:
Ivan Soče

Odgovorni urednik:
Brane Srčnik

Uredniški odbor:

Zvone Teržan, Janez Premože, Goran Devidé, Nataša Samastur, Jasna Kunstek, Bibijana Amon, Marko Šoštar
Sekretarka uredništva: Dragica Lorbek
Tehnični urednik: Marjan Hani
Lektor: Alenka Filipančič
Distribucija: Jure Tretjak

Izdajateljski svet: Marija Debelak, Marjan Fekonja, Miroslava Geč-Korošec, Miran Krajšek, Fanika Kranjc, Franc Kržan, Mojca Majerle, Lujko Polanec, Marjan Pungartnik (predsednik), Zmago Rafovt, Franci Rogelšek, Boris Sovič, Sebastijan Strašek, Črtomir Stropnik, Ivan Soče, Brane Srčnik, Zvone Teržan, Janez Premože in Goran Devidé.

Sofinancerji: Katedra izhaja ob podpori šol univerze v Mariboru, Univerzitetne konference ZSMS Maribor, Izobraževalne skupnosti Slovenije, Kulturne skupnosti Slovenije, Zveze skupnosti za zaposlovanje Slovenije in Raziskovalne skupnosti Slovenije.
Tisk: CGP Mariborski tisk, Maribor, Tržaška 14

Katedra izhaja tritedensko. Cena izvoda je 3 din. Letna naročnina znaša 40 din, za združeno delo in institucije 60 din. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo.

RAZSTAVA V ČRNOBELI TEHNIKI

Nič kaj razveseljivo ni, da na gimnaziji Miloša Zidanška doslej ni bilo razstav, na katerih bi se lahko uveljavili tega željni dijaki. Manjkal je pogum, ki pa ga je v novem šolskem letu očitno več. To dokazuje že zelo zgodnja razstava fotografij črno-bele tehnike, ki so jo pripravili člani foto krožka.

Če strnem vtise z razstave, potem bi lahko bile slike vsebinsko enotnejše, saj se motivi iz narave vse preveč križajo in s tem ne usklajujejo z mestnim vrvežem. Morda bi bilo dobro z besedo, dvema približati številnim obiskovalcem skriti namen fotografij, saj ta velikokrat dosti pomeni. Da pa ne bi bili preostri, veseli smo te razstave, pa še vaja dela mojstra, pravijo!

B. Š.

SOCIALISTIČNA ZAVEST V SAMOUPRAVLJANJU

Marksistični center univerzi v Mariboru je prvi ponedeljek v oktobru (2. 10. ob 18. uri) organiziral obravnavo Kardeljeve študije „SMERI RAZVOJA POLITIČNEGA SISTEMA SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA“ na temo „VLOGA SOCIALISTIČNE ZAVESTI V SAMOUPRAVLJANJU“, za katero je podal uvodni referat profesor Slavko SORŠAK.

V smislu nadaljevanja izobraževalnega programa za delavce in študente bodo podobne razprave tudi v prihodnje vsak prvi ponedeljek v mesecu ob 18. uri v prostorih univerze, Krekova ulica 2/1. Vljudno vabljeni!

Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem sta pripravila sredi septembra v času zasedanja kongresa UNESCA o izobraževanju o človekovih pravicah in obletnici sedmojuljske zakonodaje v „Presseklubu CONCORDIA“

na Dunaju tiskovno konferenco o razmerah na Koroškem dvojezičnem področju po uveljavitvi sedmojuljskih dokumentov.

Zveza slovenske mladine na Koroškem in kulturno društvo SPD „Danica“ iz Podjune sta organizirala enomesečno mladinsko delovno akcijo ob podpori jugoslovanske mladine in demokratične mladine republike Avstrije. Namen delovne akcije je bila gradnja kulturnega doma v Šentprimozu v Podjuni, katerega je bilo mogoče postaviti le po takšni poti zaradi nenaklonjenosti avstrijskih oblasti.

Nujno je potrebno pozdraviti samoiniciativo slovenske mladine na avstrijskem Koroškem, ki je ponoven dokaz, da slovenska narodnost v Avstriji ne le živi, ampak še več, išče mesto, ki ji gre kot enakopravnemu partnerju v avstrijski družbi. Koroški Slovenci poudarjajo, da je to sicer prva takšna akcija v njihovi zgodovini, vendar nikakor ne zadnja. Čestitamo!

de se ti man dat

V teh vrsticah bom spregovoril o nekaterih bolj in seveda tudi manj pomembnih nalogah, ki jih v preteklih štirih letih nismo uspeli rešiti. Veliko teh nalog je posebno aktualnih prav v zadnjem obdobju, seveda pa s tem ne bi hotel biti nekritičen, kajti veliko nalog, ki se praktično ponavljajo iz leta v leto smo morda poskušali rešiti, a pri tem nismo uspeli. Vendar pa zopet ne smemo biti povsem črnogledi, saj smo napravili precej, a gotovo premalo za samozadovoljevanje. Na nekaj stvari, o katerih nameravam pisati, so opozarjali tudi delegati in gostje na sejah republiške konference ZSM Slovenije.

Delo med dvema kongresoma je torej pomembno, a ga ne gre poveljčevati. Gotovo so aktivnosti po IX. kongresu ZSMS pomembno vplivale na spremembo družbeno-ekonomskega položaja mladega človeka, čeprav ne povsod v željenih okvirih. To je najbrž področje, na katerem smo izbojevali nekatere premike, katerih mejnika zaenkrat še ne smemo postaviti. Pri temeljih smo pričeli graditi nov sistem vzgoje in izobraževanja. Čeprav trenutno ni bistvenih premikov v smeri visokega šolstva je potrebno poudariti, da se je v boju za sodobnejšo šolo že veliko spremenilo. Izhajati moramo iz jedra reforme vzgoje in izobraževanja, ki naj zajema delovno osnovo mladega človeka. V zvezi s tem ni neumestno konkretizirati delo mladih. Tako bi na primer po predlogu vzgoja in izobraževanje morala resnično zajemati delo, samoupravljanje in prosti čas. In če izhajamo iz tega, potem je povsem sprejemljivo in tudi potrebno, da se zajame izobraževanje skupaj z vzgojno komponento v koristni delež minulega dela, ki naj bo tako destimulativni element za slabo in nekoristno početje mladih.

DO CILJEV PRAKSE

Na kongresu bomo sprejemali pomembne, ne le mladinske, temveč družbene dokumente, zato naj tudi tukaj izrazim našo zavest, da bomo te dokumente jasno in konkretno realizirali v praksi. Kaj nam pomaga sprejetje teh dokumentov, če bomo v praksi ostali pri starih načelih brez odločne prepovitve vseh oblik akcije s temi družbeno zelo pomembnimi določili? Ne le v daljni preteklosti, temveč tudi v vseh zadnjih

letih smo se v tem pogledu veliko preveč lovili in namesto da bi konkretizirali svoje obveze smo nemalokrat le frazarili.

Če rečemo, da naj bo ustvarjalna aktivnost temelj nadaljnega razvoja družbene skupnosti, potem mislimo, da je potrebno to pričeti takoj na kongresu, ki ne sme biti neka imaginarna parada slučajnih potnikov, temveč delovna manifestacija tovarišstva, kateremu delegatske pravice in dolžnosti so zaupali stotisoči mladih.

Pogosto se je dogajalo na različnih in zelo številnih seminarjih, simpozijih, posvetovanjih, pa tudi v mladinskih političnih šolah, da je bilo veliko povedanega, sprejetega, a potem zelo, zelo malo realiziranega. Takšna leporečna in sestankarska praksa je v nekaterih ozirih lahko družbeno škodljiva, posebno če gre za tehtanje dolžnosti in odgovornosti mladih ljudi, ki nase gotovo ne morejo prevzeti le besed in obljube za spomin na prijetne trenutke. V zvezi s tem je stalno obremenjena odgovornost mladega človeka, predvsem komunistična, ki mora zrasti iz čvrste mladinske organizacije. To pa so trenutno pogoste sanje če vemo, da številne mlade prekmalu sprejemamo v ZK. Samo spomnimo se, kako je bil težak vstop v takratno komunistično partijo Jugoslavije nekaterim kasnejšim odličnim skojevcem in voditeljem in to v času, ko so se komunisti preštevali takorekoč na prste. Dandanes pa vse množično poteka, ponekod naravnost mrgoli in to vse le v boju za čim višje številke, na pa tudi za čimboljšo množično aktivnost takšne mase.

Pogosto danes govorimo o krizi delovanja mladih ljudi, kot logični podobi obdobja, v katerem živimo. Res je, da je beseda kriza verjetno prevelik izraz za stanje, vendar je hkrati tudi dokaz vsem skupaj, torej vsem nam mladim, kako se hočemo odtujiti, namesto da bi se spopadli s podobo stanja. Verjetno res pri tem dovoljujemo prevelike tolerance brez samokritičnosti, brez iskanja specifične vsebine, metod in oblik dela v našem sistemu. Če vemo, da je ZSMS suverena fronta mladih, ki mora delovati znotraj sistema v tvornem sodelovanju z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami, potem nam ni nova naloga mladih v takšni sredini revolucionarnost, ki naj bo hkrati impulz za še bolj čvrsto sodelovanje mladine v vseh tokovih življenja in dela.

DOKAZI SO

Lahko pogledamo sedaj nekaj konkretnih stvari, ki jasno prikazujejo našo odsotnost na številnih področjih:

— stanovanjska problematika mladega človeka (nemalokrat ostajamo le pri obljubah);

— študij ob delu (ilegalen način študija zaradi nepripravljenosti OZD);

— zaposlovanje mladih (mlad človek ostane večten vajenec brez jasne perspektive);

— počitniška praksa mladih (v večini primerov marjena le na čas, brez vsebine in kvalitete dela, brez pravih rezultatov, takšnega dela);

— usmerjeno izobraževanje (mladi o reformi, ki poteka zelo malo vedo);

— kadrovska in štipendijska politika sta za številna mlade le nepomembna stvar itd.

Premalo poglobljeno in ustvarjalno kritično izhajamo od samoupravnega subjekta, torej iz osebnih celic družbe (ZSMS, ZK, SZDL), medtem ko hočemo sicer spregovoriti ob tem še vedno vse o vsem. Ker smo si zadali nalogo za tvorno povezavo šolskega sistema z združenim delom in je v tem torej skupna perspektiva, ni mogoča prezreti naloge vseh mladih, ne le tistih, ki so trenutno udeleženci vzgojno-izobraževalnega sistema.

VISOKO ŠOLSTVO ZAOSTAJA

Že nekako tradicionalno opozorilo: mladina se kot populacija premalo vključuje v skupne družbene interesne aktivnosti. Torej je množična dejavnost še vedno redkejši primer v mladinski praksi.

Mladina v visokem šolstvu se čisto zateka k starim metodam dela z opozicijskim obnašanjem, ilegalnim delovanjem indiferentnostjo itd., kar je posledica enostranskega izobraževalnega dela z mladimi in slabe vzgojne komponente v takšnem delu. Prav to je poglobitveni, ne pa tudi edini razlog, da se mlad človek zapira sam vase, v sobe oziroma v forume. Če govorimo o dejstvu, da so danes številni mladi komformisti in oportunisti že na univerzi, ali celo v srednji šoli, potem se lahko le zamislimo ob takšni „revolucionarnosti“.

Seveda so v tem pogledu sokrivci za številna nerešena vprašanja tudi ostali družbeni dejavniki. Tako bi sem lahko uvrstili poleg stanovanjskega vprašanja mladega človeka še enostransko usmerjanje mladih v poklice (tehniško področje je npr. družbeno zanemarjeno), nerešeno vsebino dela počitniške prakse, kadrovske politike združenega dela... Na teh področjih pa so poleg ZSMS občutno premalo napravile tudi druge družbenopolitične organizacije (izostal je množičen kreativni prispevek za hitrejšo iskanje rešitev).

Če smo ugotovili, da je vzgojno izobraževalni sistem skrb nas vseh, torej tudi tistih, ki trenutno niso v neposredni zvezi z izobraževanjem, potem je torej naša skupna naloga, da se borimo za boljše samoupravni koncept vzgoje in izobraževanja, čeprav že jutri odidemo iz šolstva v združeno delo. Rezultati našega dela in nadaljnje delo pa ostanejo na novih močeh.

Štipendiranje je prav tako področje, s katerim mora biti vsaj v grobem seznanjen vsak mlad človek, pa še ni tako (glej anketol). To je naloga vseh mladih, ker bo le v primeru močnega sistema štipendiranja jasna naša skupna perspektiva.

Torej začnimo z akcijami takoj po kongresu ter ne dovolimo, da ponujamo rešitve na vrat na nos, brez skupne udeležbe, torej neelovite poskuse pristopa in brez motivacije za mladega človeka.

Brane Srčnik

Jubilej tretje leto univerze

V ponedeljek, 18. septembra, je univerza v Mariboru praznovala tretjo obletnico ustanovitve.

Ob tej priliki so pričeli slovesno praznovanje dneva univerze že nekaj dni prej z otvoritvijo rekonstruirane stavbe višje pravne šole. Na slovesnosti sta ocenila pomen novih prostorov za razvoj pravnega študija v Mariboru dekan mgr. Miro Mastnak, ki se je posebej zavzel za prehod na visokošolski način izobraževanja v Mariboru na osnovi sodelovanja s pravno fakulteto v Ljubljani in potrebami ter interesom združenega dela na drugi strani, in rektor dr. Bračič, ki je poudaril, da je bila prav sedanja zgradba VPS zamelek višjega in visokega šolstva pred skoraj 20 leti v Mariboru.

Na sam dan univerze 18. septembra je bila slavnostna seja sveta univerze, ki jo je vodil njen predsednik tov. Marjan Dajčman. Po seji sveta se je pričela osrednja proslava v amfiteatru nove pedagoške akademije. Na slovesnosti je govoril najprej rektor univerze v Mariboru dr. Vladimir Bračič, ki je opozoril na prehojeno pot ter pri tem naglasil nujno povezovanje med združenim delom in univerzo, na princip stopenjskega študija, študija ob delu, in koncu pa številčno prikazal rast univerze v njenem 19-letnem organiziranem delu.

Naslednji je povzel besedo dekan pedagoške akademije dr. Viljem Brumec, ki je v svojem govoru predvsem opozoril na pridobitev za razvoj pedagoškega izobraževanja v Sloveniji z otvoritvijo nove pedagoške akademije in na njeno povezavo z osnovnim šolstvom.

Slavnostni govornik pa je bil tov. Dušan Šinigoj, podpredsednik izvršnega sveta SR Slovenije, ki je prikazal predvsem napake, katere so posledica številnih nepravilnosti in nepovezave med ustreznimi vzgojno-izobraževalnimi institucijami v naši republiki, opozoril na počasnost pri uveljavljanju usmerjenega izobraževanja ter kritično opredelil sedanji način množičnega vpisovanja na nekatere šole, katere v večini primerov masovno izobražujejo kadre, katerih imamo že danes dovolj.

Ob tej priložnosti je rektor mariborske univerze dr. Vladimir Bračič podelil zlato plaketo univerze rektorjem univerz v Banjaluki, Svetozar Markovič v Kragujevcu in v Ljubljani. Univerza v Osljeku pa je prejela to visoko priznanje naknadno zaradi rektorjeve obolnosti.

Rektor univerze v Ljubljani dr. Slavko Hodžar pa je podelil dr. Bračiču zlato plaketo ljubljanske univerze kot zaslužnemu tovarišu za rast univerze v Mariboru in visokega šolstva v vsej Sloveniji.

Zlato znak univerze za izjemne študijske uspehe, dosežane na visokošolskih delovnih organizacijah, združenih v univerzo v Mariboru, in za njihovo družbenopolitično ter samoupravno aktivnost je prejelo 27 študentov:

VISOKA TEHNIŠKA ŠOLA:

Zmago Turk, Igor Gojčič, Vlado Venuti, Janez Firbas, Miro Milanovič, Drago Dolinar, Bojan Gregorič, Janez Pušnik, Emil Žerjal, Aljana Pavlič, Zvonko Erjavec, Maksimilijan Gerkeš in Davorin Zorč.

PEDAGOŠKA AKADEMIJA:

Rajko Čeh, Marjan Kosi, Breda Lorenci, Janez Langerholc, Darinka Meško, Jelka Muzlovič, Jožica Oblak, in Venčeslav Ogrinc.

VISOKA EKONOMSKO KOMERCIJALNA ŠOLA:

Jože Florjančič, Alenka Pokričič in Alenka Brvar.

VISOKA ŠOLA ZA ORGANIZACIJO DELA KRANJ:

Božidar Vidmar in Franc Bizjak.

VIŠJA PRAVNA ŠOLA:

Marjan Kocbek.

Slovesnost je ob zaključku popestril še nastop mladinskega pevskega zbora Maribor pod vodstvom tov. Rajšterja.

Po otvoritvi pedagoške akademije je sledila še otvoritev novega študentskega stolpčca ob novi akademiji s 312 ležalci, na kateri je opredelil pomen nove pridobitve tov. Boris Sovič, prorektor študent univerze v Mariboru (njegov govor objavljamo v celoti). Sledil je ogled doma.

Želeli bi, da vsako leto ob dnevu univerze beležimo tako pomembne in ustvarjalne pridobitve kot letos.

Brane Srčnik

V predkongresnem razgovoru smo se pogovarjali s tov. Srečkom KOLARJEM, predsednikom univerzitetne konference ZSMS v Ljubljani, o tem, kaj mora prispevati kongres.

Nekaj njegovih misli:

— Mislim, da je bistvena v tem pogledu opredelitev visokega šolstva v sklopu usmerjenega izobraževanja. Prav tako je ena od naših poglavitnih nalog v ureditvi socialno-ekonomskega položaja študenta. Ta položaj mora izhajati iz vsebinske spremembe študijskega procesa. Tukaj mislim predvsem na odnose znotraj vzgojno-izobraževalnega sistema, torej na metode in oblike dela kot tudi na samo vlogo študentov v takšnem neposrednem študijskem procesu.

— Če sedaj pogledamo zakon o visokem šolstvu, potem z uredništvom le-tega v praksi ne moremo biti zadovoljni. To pa

potrebna je vsebina dela
potrebna je vsebina dela
potrebna je vsebina dela
potrebna je vsebina dela
potrebna je vsebina dela

najbolj prav zaradi tega, ker smisla socialistične preobrazbe šolstva praktično ne poznamo. Tripartitnost v visokem šolstvu je sicer uveljavljena, vendar je ostalo bistvo, iz katerega izhajajo samoupravni odnosi na šoli, torej študijski proces, na enaki ravni kot doslej. Prav zaradi tega pogosto govorimo o odtujenosti študentov v tem študijskem procesu, ker študij še vedno ni njihova kreativna dejavnost, vzporejena z dejanskimi sposobnostmi študentov. Zato je nujna močna organizacija ZSMS na univerzi, ki mora takšno akcijo voditi. Lahko bi dejali, da študent samoupravlja v samoupravni proces nekje od zunaj, tako da so možnosti za samoupravljanje pogosto zgolj formalne. Ko bomo spremenili samoupravne temelje na univerzi (nov učno-vzgojni proces), potem bo osnovni nosilec nadaljnjih akcij ZSMS.

— Zelo važna stvar, ki je prav tako ne smemo zanemariti, je povezovanje mladine. V preteklosti je bilo veliko kritik na račun vključevanja študentske mladine v širšo mladinsko fronto, vendar vsebinske spremembe v skupnem delu oz. načrtih tega dela ni bilo.

— Posebno pomembne naloge morajo zajemati v bodoče delo klubov študentov (pokrajinski klubi) in klubov štipendistov.

— Če skušam rezimirati, potem velja poudariti, da moramo imeti mladi pred sabo stalno predstavo o usmerjenem izobraževanju, in ne tako kot danes takšen študijski proces, ki študenta sili, da je ločen od ostale mladine. Verjetno ne gre zanemarjati odnosa študij-praksa, ker je takšna povezava med teorijo in prakso za naš razvoj nekaj samoumevnega in nujno prisotnega. Tu gre za dolgoročnejši razvoj, za povezavo med delavci.

— Če izrazim še osebno mnenje, potem menim, da je mladina doslej premalo napravila pri reševanju socialno-ekonomskih temeljev mladine, kar je poglavitna naloga, v katero morajo biti zatejeni vsi mladi v krajevni skupnosti, združenem delu, v kmetijstvu, na šoli itd.

— Mladina je lahko močna le tedaj, če zastopa interese mladine.

V teh vrsticah smo na poglobljen način hoteli prikazati bralcem predvsem še nerešeno problematiko mladine na univerzi in upamo, da nam je to v pogovoru s tovarišem Kolarjem uspelo.

BRANE SRČNIK

Kdo študira na univerzi?

Razočaral bom tiste, ki pričakujejo v tem tekstu statistične podatke o strukturi študirajoče mladine. Nedvomno bi bilo zanimivo priti do takšne informacije in ji zato ne odrekam pomembnosti.

Ta kratki in ne preveč študiosozi tekst ima namen odgovoriti predvsem na dve vprašanji:

- kdo od študentov študira in
- kdo od študentov se uči.

Na prvi pogled je razlika milo rečeno zanemarljiva, vendar računam na vašo potrpežljivost in čitanje do konca, na koncu pa bi moralo slediti razmišljanje in skupno ugotavljanje razlik in podobnosti.

Latinsko „studere“ smo v malo svobodnejšem prevodu označili z dvema glagoloma: domačim „učiti se“ in izvedenko „študirati“. Analogno smo si izmislili imeni „učenec“ in „študent“. Pojma „učiti se – učenec“ se brez izjeme uporabljata za mlade v osnovni in srednji šoli, druga dva pa za tiste na višji in visoki šoli (ali fakulteti).

Je to brez razloga?

Nedvomno je bilo treba najti ustrežnejši izraz, da bi se tudi v frazeologiji občutila razlika; v malih šolah se je bilo potrebno le naučiti dano knjigo, bolj ali manj na pamet, to odrecitirati učitelju, in obvladovanje gradiva je bilo končano. Od točnosti reproduciranja je bila odvisna ocena. Na velikih šolah, so mislili ljudje, je potrebno malo več truda, samostojnosti, in to populacijo so imenovali študenti, kar bi se moglo prevesti na „tisti, ki se trudijo.“

V vsakodnevnem žargonu smo dali tej besedi novo dimenzijo in ko izgovorimo besedo „študirati“, razumemo s tem ne le učenje (iz ene knjige s ciljem kar najverodostojnejše reprodukcije), temveč tudi določeno dozo samostojnega, kritičnega in iz več virov črpanega in osvojenega znanja.

Kdo študira na univerzi?

Ali študirajo študentje?

Pravilo je, da na vseh višjih in visokih šolah in pri vseh predmetih (pravilo je pravilo, ker so tudi izjeme) obstaja obvezna in neobvezna literatura. Obvezna je tista, ki je potrebna, neobvezna pa je tista, za katero te nihče ne vpraša na izpitu in zelo malo ali nič ne vpliva na oceno v indeksu.

Zakaj je tako?

Vsak profesor po neki čudni inerciji hoče, mora ali „bi moral“ napisati skripta za svoje predmet. Znati jih na pamet, pomeni dobro poznati problematiko tega predmeta (?), pomeni dobiti deset. Če imate „pomnilni trak“ slabše kapacitete ali premalo izkoriščenega in reproducirate taka skripta ca. 60 % – jasno, dobite samo šest. Neobvezna literatura se na izpitu ne omenja. Prav vam pride le v primeru, če je v njej citiran dotični profesor ali pa je v skriptah dotičnega profesorja citirana ta literatura.

Mar ni to čisto srednješolsko učenje (presneto spominja na osnovno šolsko), dogmatsko „piflanje“ serviranih resnic, mar ni to vse drugo razen študiranja v tistem pravem pomenu besede? Se ne bi mogla neobvezna literatura spremeniti v obvezno – dodatno, da čitanje le-te ne bi ostalo v domeni čitanja „za svojo dušo“, temveč bi se pravilno in pošteno ovrednotilo in priznalo študiranje tega predmeta?

Če reforma visokega šolstva ne bo prinesla neke spremembe v načinu obvladovanja gradiva, v metodologiji ocenjevanja, kljub verjetni rešitvi statusa študenta, bi mogli z vso pravico predlagati, da se iz besednjaka odvržejo pojmi „študirati in študent“ in bi dejali takole:

Na višjih in visokih šolah združenih v univerzo se uči toliko in toliko učencev in učenk.

Dilema Razkol....

Ivan Soče

IZ GOVORA PROREKTORJA ŠTUDENTA TOV. BORISA SOVIČA

OB OTVORITVI 4. ŠTUDENTSKEGA DOMA
IN OB POLOŽITVI TEMELJNEGA KAMNA
ZA 5. ŠTUDENTSKI DOM V MARIBORU OB
DNEVU UNIVERZE V MARIBORU, 18. SEP.
1978

Danes odpiramo nov študentski dom in hkrati
polagamo temeljni kamen za naslednjega. To je
velik dosežek. Pokazal je, da je samoupravno
dogovarjanje prava pot za doseg skupnih ciljev.

Po nekajletnih zastojih v izgradnji študentskih
domov v Mariboru so se stvari začele premikati
na bolje. Smo na dobri poti, da nadoknadimo
zamujeno in pridemo v korak s potrebami,
časom in vlogo sodobne univerze v razviti družbi.

Naj ilustriram pomen izgradnje novih
študentskih domov v Mariboru. Zadnja ležišča so
bila dograjena leta 1974. Skupna kapaciteta je
znašala nekaj manj kot 700 ležišč. Takrat so bili
zgrajeni tudi nekateri prostori za občudijske
dejavnosti, dvorana in študentska ambulanta.
Dvorana za kulturne dejavnosti študentov je bila
kmalu za tem preurejena v jedilnico s kuhinjo.

Kasnejša stagnacija v izgradnji objektov
študentskega standarda v Mariboru je povzročila
dvoje:

— iz leta v leto se je manjšal delež študentov v
domovih v primerjavi s celotnim številom
študentov na univerzi,

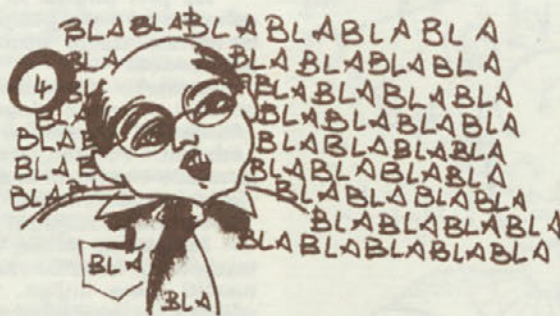
— kulturne, športne in druge dejavnosti
stanovalec domov in ostalih študentov so delale,
in tako je še danes, v izredno slabih prostorskih
razmerah.

Družbeni dogovor o gradnji dijaških in
študentskih domov iz leta 1974 je pomenil izhod
iz zastojev v gradnji študentskih domov. Sredstva
so se začela zbirati iz 0,3 % stanovanjskega
prispevka od osebnih dohodkov delavcev v SRS.
Na tej osnovi je bila planirana naslednja dinamika
izgradnje študentskih domov v Mariboru:

— 4. dom s 312 ležišči do leta 1977 — tega
odpiramo letos (1978),

— v letih 1978/79 5. dom s 283 ležišči — to
je dom, ki mu danes polagamo temeljni kamen,

— v letih 1979/80 6. dom s 160 ležišči — zanj
bomo, če bo šlo po sreči, mislim pa, da bo,
položili temeljni kamen naslednje leto.

PREDAVANJE

Predavanja naj bi bila interesantna vsaj za večino študentov v
predavalnici. To je želja vsakega predavatelja. Kako pa je neko predavanje v
tem letu potekalo v eni izmed mariborskih visokošolskih ustanov, na
katerem so bili slušatelji brucije, bi želela povedati v tem sestavku.

V polni predavalnici je predavatelj pričel predavati s željo, da bi
študentje čimveč izvedeli. Ze po petnajstih minutah pa je bilo vsem jasno,
da je predavanje vse prej kot interesantno. S tistim vsem mislim nas
študente. Predavatelju to sploh ni bilo jasno, ampak je razlagal in razlagal.
Če bi takrat kdo poslušal pred predavalnico, bi lahko gladko mislil, da je
mariborska univerza pričela čebelariti. Prve vrste so seveda morale biti
nekoliko bolj tiho; ampak od četrte vrste nazaj ... bolje, da ne govorimo.
Na mojo veliko žalost sem sedela v tretji vrsti in tako sem morala biti tiho.
Ne mislite pa, da sem poslušala. No tu pa tam sem ujela kakšen stavek, kot je
bil tale: „... to je isto, kot če se imata dva rada, oz. kot če imate nekoga
radi ...“ Zanimivo, kaj! Kdo pa ugame, s katerega predavanja bi lahko bilo
to? Nakar se zopet zatopim v svoj svet. Čez nekaj časa pa zopet slišim:
„... Kaj mislite, da je tisti, ki je napisal knjigo o spolnih fazah napisal kaj
novega? Kje pa! Ničesar! ...“ Obrnem se k svoji kolegici ter jo vprašam:
„Na kakšnem predavanju pa smo?“ Ta mi je dala popolnoma razumljiv
odgovor, če ste uganili, na kateri šoli je to bilo: „Oprostite, ampak res ne
vem!“

Predavatelj pa je tudi pozabil, da bi morali imeti po petinštiridesetih
minutah odmor. Nanj se je spomnil šele po eni uri.

Naslednja ura je bila podobna prejšnji. Predavatelj pa je kljub neposluhu
govoril in govoril. Tudi tokrat nisem poslušala. Ujela pa sem naslednje:
... Izkušen vem, da so določena predavanja dolgočasna, ničesar ne
pridobiš, nič novega ne slišiš, človek bi zaspal ...“ Moja leva soseda se je
tokrat oglasila: „Škoda, da tega ne ugotovite za to predavanje!“ Jaz sem pa
si mislila, kakšna velika škoda je, ker ni tega rekla glasneje. Pa nikar ne
mislite, da so imele predavateljeve besede kaj opraviti z nami! Kje pa!

Predavanje je vseeno minilo, kljub dolgčasju. Nekaterim seveda
prijetneje, nam v prvih vrstah pa seveda manj. Ostanje pa še vseeno
vprašanje, o čem je bil na predavanju govor. Morda ste ugotovili iz tistih
nekaj navedenih stavkov. Nič hudega pa ni, če niste! Kajti moj namen je bil
le, da opozorim na nezanimivost nekaterih predavanj.

M.V.

Po tej dinamiki je do leta 1980 predvideno v
Mariboru skupno 1447 ležišč v študentskih
domov. Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da se
plan izpopolnjuje. To pomeni resnično dobre
osnove za izboljšanje socialnega standarda
študentov naše univerze.

Opozoriti pa je potrebno na nevarnost, da na
koroškem platoju zgradimo spalno naselje s 800
ležišči. Stanovalci bodo tako rekoč brez
možnosti za kulturne in druge aktivnosti. Da je
to res, kaže tudi normativni paradoks. Družbeno
priznan normativ na stanovalca v dijaškem domu
je 16 kv. m. Podoben normativ pa priznava
stanovalcu študentskega doma samo 14 kv. m
površine. Trenutno ni nikakršnega projekta, torej
niti najmanjše možnosti, da bi stanje popravili in
zgradili poleg golih stanovanjsko spalnih površin
še kaj več.

ŠOLA TUDI ZA PROSTI ČAS

Pravkar usmerjamo družbena prizadevanja na
glavni tir reforme šolstva. Osnovno izhodišče
reform je znano in jasno: približati
izobraževalni sistem ostalemu združenemu delu
in obratno. Študenti podpiramo reformna
prizadevanja. Pripravljeni smo se zanj boriti z
vsemi sredstvi. Ni pa dovolj celovita reforma, ki
bi reformirala zgolj dohodkovne odnose med
uporabniki in izvajalci. Niti ne bi bila dovolj
celovita reforma, tista, ki bi bila usmerjena zgolj
v organizacijsko transformacijo. Zahtevamo
reformo, ki bo šolski sistem, ki ima še elemente
tradicionalnega šolskega sistema, spremenila v
izobraževanje za delo, samoupravljanje in prosti
čas.

Zgodovina visokega šolstva se je začela pred
natanko 890 leti, ko so študenti ustanovili prvo
univerzo na svetu. Ta zgodovina kaže, da ne
doseže svojega smisla in cilja nobena reforma, ki
ne reformira v temelju družbenega in
ekonomskega položaja študentov.

Zavzemamo se za tak položaj študentov, ki
bo presekal s postulati tradicionalnega šolstva, ki
pravi: poslušaj, uči se in pripravljaj na
spraševanje. Podpiramo vsa prizadevanja, ki smo
jih pričela tudi na naših univerzi od samega
začetka, ki imajo namen študente postaviti v
drugačen, ustvarjalni položaj. Zavzemamo se za
povezovanje študija z ustvarjalnim praktičnim in
raziskovalnim delom, za tak položaj študenta, ki
bo izhajal iz združenega dela, z vsemi pravicami
in obveznostmi, ki jih imajo delavci v združenem
delu. Zavzemamo se, da se slabo delo preganja
tako, da se dobro vrednoti dobro delo. Tudi v
tem vidimo smisel povezovanja z združenim
delom.

Nekateri trdijo, da naša družba ni dovolj
bogata, da bi si lahko privoščila nov položaj
študentov. To je samo deloma res. Mi nismo
dovolj bogati, da bi si lahko privoščili razkošje,
da nekaj tisoč ljudi v najbolj ustvarjalnem
življenjskem obdobju živi zgolj zato, da se uči in
da bodo naučeni. Nekateri trdijo, da zamisel o
drugačem statusu študentov ni uresničljiva.
Tudi to ne drži. Naša slovenska univerza je že
pred leti začela spodbujati in izvajati to, kar
danes imenujemo študij ob delu.

NAŠA ZAHVALA

Dovolite mi še, preden uradno odpremo 4.
študentski stolpič, da se zahvalim družbeni
skupnosti, ki je omogočila izgradnjo tega
objekta. Potrebno se je zahvaliti tudi izredno
prizadevnemu gradbenemu odboru. Ob tem čutim
dolžnost, da se zahvalim tovarišu, ki je s svojim
prizadevnim delom vložil ogromno truda v akcije
v zvezi z izgradnjo domov. Tovariš Janko Kuster
danes žel zaradi bolezni ne prisostvuje otvoritvi.
Mislim, da izražam želje vseh, ko mu želim
čimprejše okrevanje. Rad bi se zahvalil tudi
graditelju gradbenemu podjetju Konstruktor, ki
je resnično dobro opravilo svoje delo. Zahvala
gre tudi vsem ostalim, ki so kakorkoli prispevali
k izgradnji tega doma.

S tem proglašam, da je 4. stolpič odprt.
Navada je, da slavljencu zaželim vse dobro.
Naši mladi univerzi, ki pa je po izkušnjah in
dosežkih že zdavnaj dosegla polnoletnost želimo,
da bi imela še mnogo takih praznikov, ob katerih
bo odprtih še veliko novih objektov.

REVOLUCIONARJI IZ HUDIČEVIH OČI

Štiri leta so za nami. Štiri leta kovanja novih odnosov v nastali organizaciji, ki je sprva zaživela kot povsem politično nasilno integriranje skupnosti študentov z ostalo mladino v enotno fronto socialistične mladine, da bi kasneje prerasla valove nemirne študentske generacije in jo stopila v maso mladih, usmerjenih k bolj „poštenim“ ciljem.

Najprej se je zelo veliko spremenilo v organizacijskem smislu, medtem ko je vsebinsko stvar veliko bolj šepala, razen morda tam, kjer se je stara študentska generacija povsem zamenjala z novo mladinsko. V teh primerih se je socialistična mladina kreativno vključila v družbeni proces kvalitativne reforme v splošno koristno smer.

Ali je to res in ali beležimo konkretne premike v takšnem „revolucionarnem“ procesu? Kaj smo torej mladi v tem obdobju potisnili naprej? Kaj smo zavrnili? Kaj ovrgli? S kom ali s čim smo se spopadli? Kaj postavili na novo? Komu smo se uprli?

Veliko smo napravili, veliko spremenili, še več le preobrnili, toda vse to nikdar sami. Vedno smo potrebovali nekoga, da nam je kazal naše napake, možnosti za akcijo, namesto da bi gradili na lastnih idejah in mišljenjih v smislu samoupravnega pluralizma interesov ter dosledno poskrbeli za samoupravno sporazumevanje in usklajevanja takšnih interesov. Bili smo (in to smo še vedno) hlapci, ki smo takoj tekli, samo da so nam pokazali prst.

Fronta mladih v socialističnih razmerah ne more biti organizacija nižje kategorije, ki bo poslušala „ta poklicane“ v katerikoli drugi množični asociaciji (ZKJ, SZDL...) ter jim povsem slepo sledila brez lastne sodbe ob odločitvah in strukturnih vprašanjih samoupravne družbe. Da to smo, se je pokazalo pri sprejemanju zakona o združenem delu, pri štipendijski politiki, pri javnih razpravah o usmerjenem izobraževanju in povsod tam, kjer smo komaj pričakovali, da nam namignejo že pripravljeno varianto, mi pa stopimo „enakopravno“ po zrežirani poti.

Če bomo takšni ostali, potem ne bomo nikoli spodbili kritike na račun lastnega udobja in nekritične soustvarjalnosti.

Mogoče malo ostra, a potrebna samokritičnost?!

IZGUBLJENA KRITIČNOST

Ko danes ugotavljamo, zakaj smo mladi premalo kritični, se vsaj mi, malo starejši, vračamo v leta študentske skupnosti. Takrat je bilo prav obratno. Študentarija je kritizirala vse vprek, upravičeno in tudi neupravičeno, tako da je stvar pogosto resnično mejila na stihijo, kritikizem, nekonstruktivizem, anarhizem itd.

Druga, bolj resna (?) stran je takšno početje gledala le s težavo, zato se je nirvanistični duh vedno bolj krepil in pripravil tihi pogreb stari študentski organiziranosti.

Po nekaj letih pa poslušamo: zakaj mladi niste kritični, zakaj zanemarjate svoje dolžnosti in obveznosti, zakaj ne poveste na glas, kar mislite, zakaj, zakaj, zakaj...?

Odgovor: Zato!

Možje previdnosti so imeli verjetno pred leti drugačne načrte kot danes, zato problema niso rešili. Glasovi vpjočega so pojenjali, mladina se obnaša zelo resignirano, navidezno navdušenje pa ruši temelje, ki so ji bili z radostjo položeni.

Verjetno bi bilo bolje in koristneje uporabiti študentove intelektualne vrline kot pa jih prepustiti njegovi samovolji. Zato ne bi bilo napak, da razmislijo o tem tudi tovariši, ki so to zanemarili in zapečatili usodo s prehodom v drugo – tragično skrajnost.

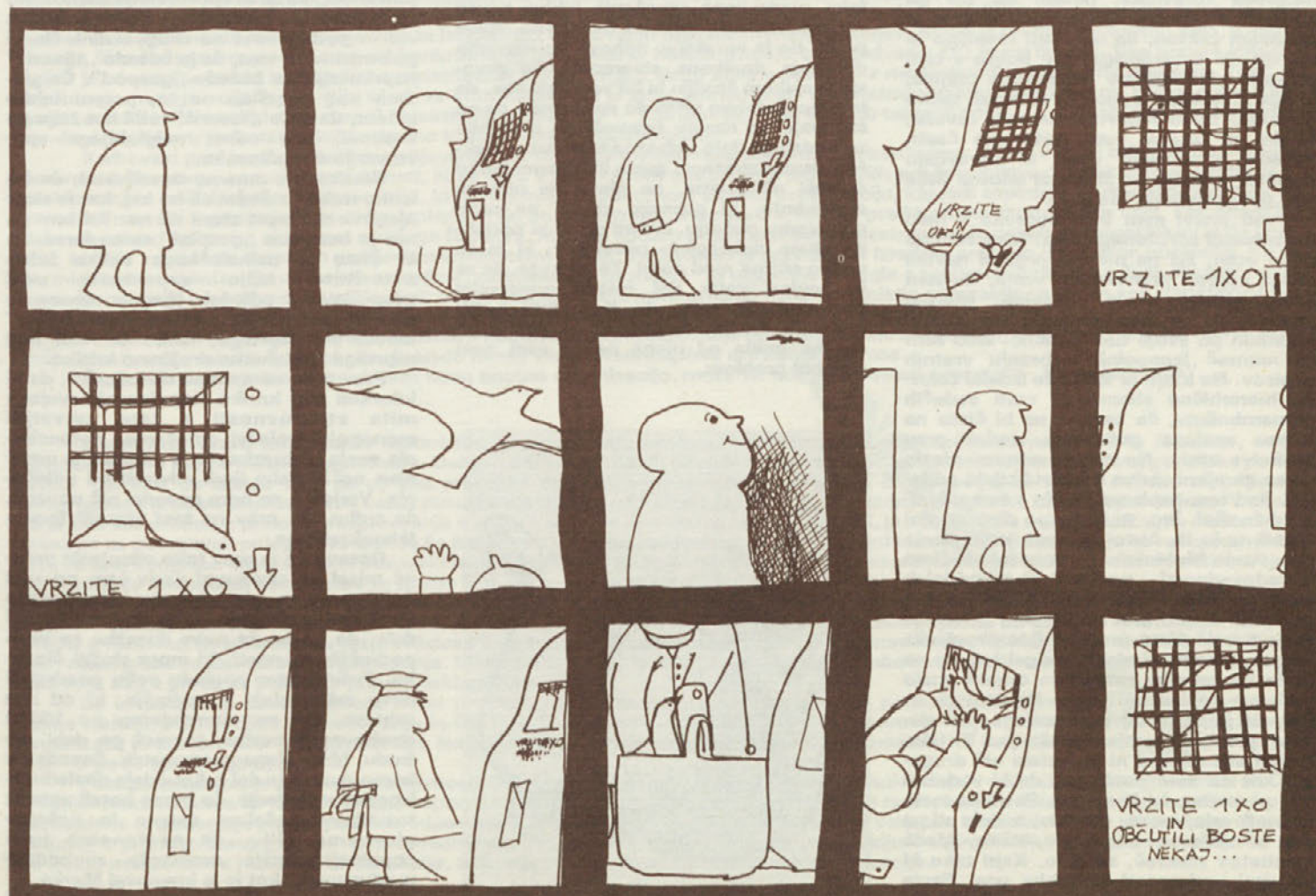
SAMOUPRAVNA KRIZA

Dejstvo, da je kriza nekaterih industrijskih panog (npr. tekstilne industrije) v naši samoupravni družbi vedno bolj pereča, zahteva odkrite in celovite družbene rešitve, je trenutno izredno aktualno, ker utegne priti v nasprotnem primeru do drastičnih posledic na vsem ekonomskem področju v državi.

Skrajni čas torej je, da po dolgih letih neplođnega dogovarjanja in objub napravimo takšni gospodarski anarhiji konec. Za krinko natočevanj o odpravi manj razvitih področij v SFRJ smo pogosto (ne vedno) le zaradi „ustreznih“ političnih rešitev ali pobud iz „nebea“ skušali nagnosko reševati po možnosti vse na vrat na nos, pri tem pa predimenzionirali ekonomske pogoje v družbeni delitvi dela ter tako načrtno zahajali k enostavnim, toda neučinkovitim rešitvam.

Veljalo bi razmisliti tudi o področjih, kjer obstaja velik deficit delovne sile, pa vodilni družbeni dejavniki tega zaenkrat še niso uspeli odgovorno spraviti.

Mladi stojimo pred kongresi, zato bi veljal trezen in resen pristop k situaciji, v dokazilo ponosenim „strokovnjakom“ in v prid naših vrlin in vrednot.

TITULIRANJE ALI PROBLEM DOMIŠLJAVIH BUTIC

Gotovo ste že imeli probleme z naslavljanjem bolj ali manj uglednih oseb in oseb. Takšno naslavljanje se praviloma začne z: „Oprostite gospod tovariš“. Potem pa malo počakaš in modro polzkušaj ugotoviti kateri od obeh naslovov mu je bolj pri srcu. Praviloma se ljudje, ki dajo več na svoj „družbeni ugled“ raje pustijo ogovoriti s „gospodom“. Ko sem pred časom enega izmed „družbeno uglednih gospodov“ povprašal kaj mu vendarle pomeni tisti gospod več od „tovariša“, me je le-ta osomo zavrnil: „Veš kaj, malo kulture pa že moraš imeti, saj ne more biti vse tako politično kot si to ti predstavljaš“. Odkrito priznam da njegovega pojmovnega razmerja med kulturo, gospodom in politiko še do danes nisem uspel razumeti.

Če želimo ugotavljati katera sredina ljudi se želi povečevalno zatekati k „gospodu“ nam misel nekako takoj uide na malo starejše, misleč predvsem na tiste, ki so že malo betežni. V kolikor pa stvar pogledamo malo natančneje lahko hitro ugotovimo, da ta sloj ljudi v tem pogledu sploh ni tako zaskrblijujoč. Nasprotno, „gospodi, gospe in gospodične“ se kar nekam prepogosto pojavljajo prav med mladimi.

Verjetno ste že imeli priložnost na lastni koži občutiti hladen pogled kakšnega mlajšega zdravnika, potem ko ste ga naslovili s „tovariš doktor“. Ta pogled je ponavadi takšen, da na njem resnično ni opaziti nič tovariškega. Nič boljše v tem pogledu niso kakšne nadebudne tajnice, ki kot prva udarna moč birokracije, lahko pokažejo hudo nejevoljo napram revežu, ki jim ni izkazal vseh potrebnih časti. Seveda je seznan ljudi, ki opravljajo različne poklice, pa jih družijo enotna želja po „gospodovanju“ še dolg.

Pred dnevi sem imel opravka v neki organizaciji združenega dela. Tako sem po dobri stari, žal pa nič kaj prijetni navadi moral odpreti prenekatera vrata, da sem lahko opravil svojo zadevico. Moram priznati da je bilo romanje po dolgih hodnikih po svoje tudi poučno. Zelo sem se namreč izpopolnil v branju vratnih napisov. Na kraju bi lahko že izdelal celotno hierarhično shemo za vrati sedečih pomembnikov, če seveda ne bi čisto na koncu svojega potovanja srečal prav zanimiva vrata. Na njih je namreč pisalo da se za njimi skriva Konstrukcijski oddelek. Pod tem napisom pa, da v tem oddelku dela dipl. ing. ta in ta, pa dipl. strojni tehnik ta in ta, čisto pri kraju je še pisalo gos. Pavla Skrbinšek. Ko sem takole čisto iz radovednosti pogledal v ta oddelek sem med vsemi dipl. predstavniki moškega spola opazil tudi simpatično dekle, ki se je takole čisto prostovoljno proglašila za gos. Seveda si nisem mogel kaj, da ne bi že na začetku razgovora omenil malo čudnega napisa na vratih. Prisotni pa so kot, da je to nekaj vsakdanjega, kar nekam preslišali moje vprašanje. V tako mučni situaciji mi ni preostalo nič drugega, kot da sem predlagal, da bi verjetno bilo pametno, če bi se gos. Pavla še malo izobraževala, morda ob delu, iz dela ali pa kar bi verjetno bilo malo težko, glede rezultatov namreč, za delo. Kajti tako bi po vsej verjetnosti ta brhka gos. Pavla napredovala še v naziv dipl. gos. Pavla. To

pa bi bila brž-kone tudi najboljša rešitev, kako v tem oddelku odpraviti diferenciacije, ki se nanašajo na titulo dipl.

Pred časom sem prejel vabilo za sejo občinske samoupravne interesne skupnosti vzgoje in izobraževanja. Sklicatelj se je podpisal s dipl. ing. rudarstva ta in ta.

Nemalo sem bi začuden, saj nisem našel zveze z njegovo strokovno izobrazbo in njenim pomenom za SIS vzgoje in izobraževanja. Saj nenazadnje ta SIS ni menda kakšen rudarski inštitut.

Morda mi bo kdo oporekal, češ saj je mož, ki je slučajno predsednik te SIS, pač po poklicu ing. rudarstva. To brez dvoma drži. Toda predsednica te SIS bi lahko nenazadnje bila tudi kakšna čistilka. Če pa bi se ta podpisala z nazivom „Čistilka, ta in ta“ bi prav gotovo, vsi, ki bi prebirali takšno vabilo na široko odpirali usta.

V POPLAVI ZVENEČIH TITUL

Ni tako dolgo, ko smo lahko prebirali, da so naši diplomanti VŠOD v Kranju demonstrativno odklonili sprejem diplom, ker pač na njih ni pisalo: „inženir organizacije dela“, temveč samo „organizator dela“. Je morda zaradi tega njihova strokovna sposobnost manjša. Na tako zastavljeno vprašanje lahko z vso verjetnostjo odgovorimo negativno. rekel pa bi, da je vprašljivo njihovo pojmovanje današnje družbene stvarnosti. Po prvostopenjskem študiju bi bil vendarle čas, da bi ti ljudje lahko prišli do spoznanja, da ne študirajo za naslov temveč, da pridobijo za nadaljnje delo ustrezno izobrazbo. Takšna demonstrativna gesta kvečjemu lahko osmeši njih same, ne glede na njihove argumente, ki govorijo za ali pa proti njihovemu početju. Hkrati pa ta in podobne geste dokazujejo miselnost, ki je še vedno očitna med nami. Ta pa kaže, da se še vedno velik del mlade generacije izobražuje le zato, da si pridobi boljši status v družbi, koristi, ki pa naj bi jih družba imela od njega pa so zanj neki obrobni problem.

Ni dvoma, da pri nas veliko ljudi prav boleha za raznimi naslovi. Verjamem in človeško je, da se vsak človek želi na določen način uveljaviti, da želi biti boljši od drugih. To je do določene meje celo koristno za družbo. Seveda pa je tu pomembno vprašanje, kje je takšna meja.

V našem družbenopolitičnem sistemu tu v praksi ne bi smelo biti dilem. Z ustavo smo točno in jasno začrtali to mejo. Saj smo vendar vanjo soglasno zapisali, da je protizakonito vsako podrejanje človeka in izkoriščanje tujega dela. Sleherni napredek tako posameznika, kot tudi družbe kot celote, pa mora biti zasnovan na rezultatih lastnega dela.

In v kakšni zvezi so nazivi: gospod, domišljavo poudarjanje svoje strokovne izobrazbe, užajenost, če nam strokovni naziv ni bolj bleščoč od naše lastne sposobnosti in pa torej omenjeno določilo ustave.

Prav gotovo je zveza zelo tesna. Kajti želja po takšnem ali drugačnem pretiravanju s svojim družbenim statusom v resnici ni tako smešna kot izgleda na prvi pogled. Njene korenine so dosti globlje in kot take izvirajo iz časov, ko je naslov dajal tudi pravico do najgrobjega podrejanja soljudi. Samo besedico „gospod“ je v naši še ne tako odmaknjeni zgodovini pomenila — ponižnost, strah in spoštovanje zasnovano na samovolji. Pomenila je nadrejenost na eni in podrejenost na drugi strani. Ne bi polemiziral, o tem, da je beseda „tovariš“ neprimerljiva z besedo „gospod“. Če gledam bolj poetično na to, potem lahko rečem, da se je „tovariš“ rodil kot želja po svobodi, kot odraz najgrobjega spoštovanja do sočloveka.

Nikakor ne smemo dovoljevati, da bo lahko nekdo odločal ali bo kaj, kar je sicer njegova dolžnost storil ali ne. Pri tem pa mu je besedica „gospod“ samo farsa, da bi čisto iz psihološkega vidika lažne avtoritete lažje vspostavil svoj gospodovalni položaj. Njegov namen je prav v tem, da se s tistim „gospodom“ naredi bilj zaprtega, lahko bi rekli bolj zaprtega za sleherno družbeno kritiko.

Prav tako ne smemo dovoljevati, da bi kdorkoli pod krinko stopnjevanja svojega mita strokovnosti s tem ustvarjal monopolni položaj odločanja. Potenciranje svoje izobrazbe, to je v bistvu le prefinjen način kako ljudi odvrtni od odločanja. Verjetno ne bom povedal nič novega, če trdim, da prav na tem temelji teorija tehnokratizma.

Gotovo pa je prav tako obsojenja vredna misel da strokovni naziv sam po sebi daje pravico do ugleda. Nasprotno strokovni naziv daje samo pravico do več dela, do borbe za nove dosežke na vseh področjih znanosti, ki mora služiti človeku. Prav v tem pogledu velja pozdraviti novo zakonodajo s področja, ki od nas zahteva, da ne nagrajujemo po blišču strokovnega naziva, temveč po delu, po trudu, ki ga vloga posameznik. Seveda pa bomo morali ta del zakonodaje dosledneje izpeljati v življenje, če bomo hoteli ugoditi temeljnim načelom ustave in našemu glavnemu cilju, da postanemo jutri popolnejša višja asociacija svobodnih producentov, kot jo je imenoval Marks.

Rudi Krebi

KORAKI DO X. KONGRESA

Vloga politične organizacije v neki družbi se meri z deležem njenih aktivnosti na vseh področjih življenja in dela kot tudi v vplivu na glavne smeri razvoja celotne družbe. O njeni vlogi nekaj gotovo pove tudi številčnost članstva, čeprav je dostikrat to le deklarativni pokazovalec in bolj malo pove o dejanskem akcijsko političnem potencialu.

Ko poskušajo politične stranke v zahodnih parlamentarnih sistemih opravičiti v volilnih bojih svojo nenadomestljivost, med njimi ne obstajajo velike razlike v načinu nastopanja pred volilci. Kažejo na prednosti svojih političnih programov in kličejo proti „usodnim“ pomanjkljivostim v programih političnih nasprotnikov. Tudi na svojih kongresih poskušajo na podoben način izvleči čimveč zase, glede na objektivno družbeno danost, ki je v marsičem rezultat konkurence med njimi. To pa nemalokrat v omenjeni praksi političnih sistemov vodi do absurda, ko vsaka od političnih sil vidi zgolj svoje lastne (strankarske) interese in pozablja na usodo ljudstva. V takih primerih pride prav do stihijskih procesov, ki so v sodobni politični praksi „voda na mlin“ najrazličnejšim reakcionarnim silam, ki vrtijo kolo zgodovine nazaj k nesmislu človekovega bivanja.

V našem političnem sistemu ne poznamo takšne konkurence političnih sil in jih zato poskušamo vkomponirati v sistem, v enotno fronto SZDL. V tej enotni fronti organiziranih političnih sil se soočajo najrazličnejši interesi in ideje z osnovnim smotrom poenotenja delovanja, v organiziranju enotne in učinkovite družbene akcije za reševanje bistvenih družbenih vprašanj.

Politične organizacije ne potrebujejo svojih posebnih programov, da bi poudarjale originalnost v svojem delovanju. Program oziroma platforma njihovih aktivnosti je v uresničevanju ustave, ki je opredeljena s sistemom socialističnega samoupravljanja. V našem političnem sistemu se pojavlja še značilna vodilna — usmerjevalna vloga organizacije ZK, ki pa ne pomeni vzdrževanja „enopartijskega sistema“. Ta vloga, ki je zgodovinsko pogojena, tudi ne pomeni izključevanje samostojnosti v delovanju ostalih družbenopolitičnih organizacij in ne zmanjšuje njihovega pomena.

Če se vprašamo po družbeni upravičenosti neke politične organizacije, želimo predvsem ugotoviti, v kolikšni meri uspe spremljati, usmerjati in usklajevati avtentične interese ljudi, ki se v njej združujejo, v sozvočju s širšimi interesi celotne družbe.

Družbena funkcija mladinske organizacije je v prevzemanju deleža odgovornosti za položaj delavca v združenem delu, za položaj in družnosti mladih kmetovalcev, dijakov, študentov, mladih v družbenih organizacijah in društvih, v uvajanju mladih ljudi v vse sfere družbene odgovornosti in odločanja. To konkretno pomeni njihovo usposabljanje za življenje v sredini, kjer živijo in delajo.

Mladinska organizacija je do danes dosegla že zavirljivo organiziranost. Zlasti v obdobju od zadnjega kongresa, ko se je osvojila idejna in akcijska enotnost vse mlade organizacije, so se pokazale nove, boljše možnosti organiziranja. Kongres je dal močno spodbudo za krepitev dela v OO in ustanavljanje novih OO. Prehod študentske organizacije v enotno organizacijo ZVEZE SOCIALISTIČNE MLADINE pa je nedvomno pozivilo tudi delo na univerzah, ki je bilo poprej močno odtujeno od realnega življenja. Kljub jasnejši programski usmerjenosti in omenjenim organizacijskim uspehom pa je v delu mladinske organizacije še vedno vse preveč deklarativnosti, forumskega dela in lagodnosti v delovanju mladinskih funkcionarjev. Nujno je preiti v konkretno delo, v mobilizacijo čim širšega kroga članstva za konkretne akcije, katerih nosilci morajo biti predvsem OO in ne forumi. Vse preveč splošen pojav je, da se forumi in tudi vodstva posameznih OO ukvarjajo zlasti sami s seboj ali z medsebojnimi stiki, obveščanjem. Tako se izgubi npr. mnogo volje in energije samo za informiranje, ki je sicer pomembna, a le ena izmed funkcij teh organov. Stanje organiziranosti na šolah trpi v veliki meri zaradi objektivnih problemov — fluktuacije, ki pa bi se ob tesnejši povezi z občinskimi konferencami oz. v primeru univerze z univerzitetno konferenco lahko izboljšalo.

Kadrovski problemi se dostikrat pojavljajo kot točka dnevnega reda sestankov in konferenc. S tem v zvezi zelo radi govorimo o pasivnosti članstva — nezainteresiranosti, ki se kaže v nekakšnem opazovanju aktivnejših posameznikov. V konkretnem okolju se ta problem kaže tudi drugače. Posamezniki, ki prevzemajo odgovornost za delo organizacije, kaj radi zapadajo v samozadovoljstvo: da so veliko naredili v primerjavi z ostalimi mladinci, in pozabljajo na obveznosti in mislijo predvsem na zaupano jim čast. Tak odnos do dela negativno vpliva na aktivnost ostalega članstva. Mladim ljudem je lastna posebna nestrpnost do napak posameznikov in do pojavov, ki niso v skladu z zavestno potrjenimi vrednotami in cilji. Ta lastnost je pravzaprav izreden, premalo izkoriščen potencial. Ko se bo mladinska organizacija ukvarjala s svojimi „mladinskimi problemi“ in aktivneje posegla s svojim delovanjem v širše družbenoekonomske odnose, bo nedvomno veliko bolj prispevala k razvoju naše družbe. Fenomen mlade generacije se ne bo več izpostavljal kot nekakšen pol proti „starejši generaciji“, ampak kot neusahljiv vir novih, revolucionarnih idej.

Predstojeci kongres ZSMS bo v takšnem kontekstu moral določeneje opredeliti konkretne akcije, ki morajo najti pot na vsa področja združevanja mladih ljudi, akcije, ki bodo hkrati vključevale najširše družbene interese.

Če je 9. kongres prinesel predvsem novo enotno organizacijo, mora 10. kongres postati predvsem „kongres akcije“.

Javna razprava o kongresnih materialih, ki predstavlja osnovno vsebino predkongresnih aktivnosti OO in forumov, se je zavlekla vse do konca meseca septembra. Delno zaradi objektivnih okoliščin, zahteve po čim kvalitetnejšem gradivu, pa šolske počitnice... Ob tem pa ostaja vtis, da ni bilo prevelike resnosti v delu najvišjih organov organizacije, ki so po odboru za pripravo kongresnega gradiva pripravile več verzij osnutka resolucije, od katerih je bila šele predzadnja vsebinsko jasneje opredeljena. V misli, da je bilo vse predolgo prisotno razpravljanje o kraju kongresa namesto o njegovih vsebini, je prav gotovo nekaj resnice. Za mesto kongresa so se potegovali poleg Nove Gorice še Novo mesto, Piran in Maribor. Občinska konferenca ZSMS Maribor je na račun kandidature za kraj kongresa uspela precej pospešiti javno razpravo o kongresnih materialih, iz česar bi lahko povzeli, da je imelo medsebojno konkuriranje omenjenih kandidatov za mesto kongresa tudi pozitivne učinke.

Kljub pomanjkljivostim v izhodišču pa so javne razprave potekale dokaj živahno. In tam, kjer je mladim uspelo vključiti v razpravo tudi ocenjevanje lastnih aktivnosti, je bila razprava še posebej učinkovita. Mnóžica pripomb na osnutke resolucije in statuta, govori o resnično živem interesu razpravljalcev v vseh okoljih: ljubljanska univerzitetna konferenca ZSMS je npr. dala močan prispevek, zlasti glede študentskega organiziranja. Mariborska OK pa je dala pomembne pripombe k opredelitvam družbene vloge organizacije, ki je bila v prvotnih besedilih preveč deklarativna.

Če bi poskušali izmeriti intenzivnost predkongresnih aktivnosti po posameznih področjih združevanja mladih, bi ugotovili velike razlike. OO mladih v izobraževanju in OO mladih delavcev močno prednjačijo. Področje krajevne skupnosti (KS) in družbenih organizacij in društev (DO—D) pa zaostaja. Na področju KS predstavljajo izjemo OO v obmestnih KS (to velja za mariborsko področje), DO—D pa so sploh najbolj pereča.

Posebej zanimiva je primerjava aktivnosti OO v srednjih šolah z onimi v višjih in visokih šolah v Mariboru. V veliki večini so OO srednješolske mladine že izvedle javne razprave ob stalni informativni dejavnosti (šolski radio, interna šolska glasila), medtem ko je študentska organizacija skoraj povsem odpovedala. Do pričetka kongresa se bo stanje verjetno izboljšalo. In če se že nismo tvorno vključili v pripravo kongresa, moramo narediti vse, da bo v spremljanje dela kongresa vključen čim širši krog študentov. Vključiti pa se bomo morali tudi v manifestativne akcije, namenjene popularizaciji mladinske organizacije.

NALOGE ZSMS NA UNIVERZI ZA VKLJUČITEV ŠTUDENTOV V SAMOUPRAVNI IN ODLOČITVENI PROCES

PREDLOG ZA JAVNO RAZPRAVO

Vse preteklo študijsko leto smo ugotavljali, da z obstoječo angažiranostjo in družbeno-nopolitično aktivnostjo študentov ne moremo biti zadovoljni, saj je aktivnih le malo, velika večina pa stoji ob strani. Ugotovili smo, da jih kakemu odnosu navaja tudi ali celo predvsem družbeno vrednotenje njihovih del, omejeno samo na opravljene preizkuse in vpisane semestre. To pa v bistvu pomeni vzgojo k tehnokratizmu in nesmiselnemu razmejevanju „stroke“ in „politike“, kot da ne gre za potrebo po obojni usposobljenosti. V tem smislu smo preko njihovih delegatov uveljavili tudi amandmajske spremembe v besedilih resolucij 8. kongresa ZKS in 11. kongresa ZKJ. Tukaj predložena zamisel torej poskus konkretizirati kongresne in konferenčne sklepe. Osnovno organizacijsko zamisel za to smo našli v sindikalnih samoupravnih skupinah, formalno možnost nadzora in s tem pobude pa v tem, da v indeks vseh rednih študentov vseh semestrov vseh letnikov vnesemo rubriko „družbenopolitična praksa“. Podpis v njej je ena od osnov za testiranje semestra, vnaša ga vodja študentske samoupravne skupine na osnovi javne ocenitve aktivnosti njenih članov. Ugotovili smo tudi, da je povsem v interesu posameznikov, da si pridobijo izkušnje s področja samoupravnega delovanja in medsebojnih odnosov, saj bodo to znanje vsak dan potrebovali, ko se bodo vključili v združeno delo, pa tudi v času študija bodo z njim laže kot brez njega krojili svojo usodo.

Osnova so torej potrebe in interesi tako študentov kot tudi širše družbene skupnosti, saj gre za krepitev ustvarjalnosti, samoupravnosti in za osveščanje in pridobivanje izkušenj zanje. V urniku smo na univerzi v Mariboru že pred nekaj leti rezervirali čas za to – torej ob 11. uri. Do lani termina nismo sistematično izkoriščali, lani je s tem začela ZK, in izkušnje so dobre. Zdaj gre za korak dalje, za polno izrabo tega termina, torej tudi ostalih torkov. Pri tem se tukaj ne spuščamo v delo sindikata in samoupravnih organov delavcev, ampak samo v študentski del.

A oboje lahko teče povsem istočasno, omejitev je le število prostorov, kar pa je zdaj kritično le še na VSOD v Kranju, pa tudi tam problem ni nerešljiv.

Torej če ostane ZK pri drugem delovnem torku, bi lahko ostale tri razdelili tako:

1. delovni tork v mesecu – samoupravne skupine s temami o samoupravnih odločitvah
2. delovni tork – odprti sestanki ZK
3. delovni tork – samoupravne skupine s temami političnega značaja
4. delovni tork – samoupravne skupine s temami o občudijskih dejavnostih.

Teme, ki bi po našem mnenju kot najbolj izstopajoče v sedanjem trenutku prišle v poštev, bi lahko v prvi, tretji in četrti torku razdelili takole:

1. delovni tork – samoupravne teme a) o študijskem procesu: urnik, roki, gradivo, za študij, režim študija, praksa, čitalnica, in knjižnica, medsebojni odnosi študentov, odnosi z (učitelji, z drugimi delavci, tovariška

V predkongresni dvojni številki našega lista smo želeli poleg predhodnih tekstov napraviti manjšo anketo, da bi vas seznanili kaj o „mladinskih“, torej o naših problemih misli mlada generacija. Poleg tega je bila to dobra priložnost za ponovno preverjanje našega znanja o najvitalnejših vprašanih samoupravne sedanjosti.

Zaradi majhnega števila vzorcev, sledečega teksta ne bi mogli imenovati anketa in ga zato ne gledanje mladine. Zaradi omejenega prostora navajamo samo odgovore „tipičnih primerov“ populacije mladih in so z anketo zaobjeti predstavniki delavske mladine, mladinskih funkcionarjev, aktivnih študentov, aktivistov v krajevni skupnosti in tistih, ki še vedno niso našli niti interesa, niti volje za vključitev v kakršenkoli vidik mladinskega delovanja.

V vlogi reporterja je naš kolega Lucijan Vihar postavil malo provokativna in obširna vprašanja. Odgovarjali so: BOŽO KASTELIC (4. letnik gimnazije), BOJANA JELENKO (3. letnik gimnazije), MARJANA TETIČKOVIČ, RENATA ŠIPAK (mehanografki v OZD MARLES), DANILO KRIZMAN (3. letnik VTS), BOŽA BREZNIK (2. letnik VEKS), ALENKA JEŽ (1. letnik vent PA), MILOŠ BRANKOV (absolvent VTS in predsednik UK ZSMS Maribor).

1. Kako so mladi informirani o dogajanju v svoji sredini (univerza, DO, KS, šola)?
Mislim, da je informiranje na šoli dobro (mladinska ura, šolski radio, oglasna deska...)

(BOJANA)

Mladinska organizacija se trudi, da bi bilo informiranje dobro. Možnost informiranja pa imamo že preko šolskega radia, informatorja, ki izide tri- do štirikrat letno, in pa seveda ustno.

(BOŽO)

Mladi so v naši DO po mojem dobro informirani, saj je sestanek ZSMS vsak mesec. Sicer pa dobimo volila, imamo plakate in oglasne deske. Zgodi pa se, da gre kaj mimo nas, saj tisti v odboru delajo včasih bolj zase.

(MARJANA)

Mislim, da je obveščena na šoli dobra. Imamo plakate in oglasno desko. Zdi se mi pa, da bi lahko bila boljša povezanost študentov in aktiva ZSMS. Krivi so študenti, ker se za to premalo zanimajo.

(MILOŠ)

Informacije so na oglasnih deskah, za nekatere stvari pa zveš, ko so že mimo. Včasih smo imeli na šoli študentski radio, a so ga ukinili.

(BOŽA)

Informiranost je le za silo. Vsaka VTO ima svojo oglasno desko, zato je študentje morajo čitati, ker gre do mimo. Imamo pa glasilo strojnikov.

(DANILO)

Ker sem šele v prvem letniku, o informiranosti na šoli ne vem veliko. Prvi informacijski dan je bil bolj posvečen problemom študija. Objubil pa so nam seminar o organiziranosti mladine na šoli.

(ALENKA)

Mladi na univerzi so, kar zadeva informiranje, obveščani izključno prek oglasnih desk in medsebojnega obveščanja. To pa seveda ocenjujem kot nezadovoljivo.

(ZMAGO)

pomoč pri študiju), usposabljanje za SLO na V. Blokah...

b) o samoupravnem odločitvenem procesu: ocenjevanje učiteljev (anketa, javna razprava), mnenja za volitve učiteljev (za habilitacijsko komisijo), svet VTOZD in VDO (gradiva, predlogi, po seji seznanitev s sklepi), svet univerze v Mariboru (UM), delegacije za SO in SIS (gradiva, predlogi, po seji seznanitev s sklepi), organi svetov (gradiva, predlogi, po seji seznanitev s sklepi) — poročila delegatov), imenovanje delegatov za samoupravne organe...

3. delovni tork — politične teme

a) znotraj VTO in VDO: usmerjeno izobraževanje z vidika študentov, informacije o delu organov ZSMS v šoli, štipendije in družbeno-ekonomski položaj, volitve in imenovanja delegatov za organe ZSMS, sodelovanja ZSMS z drugimi šolami (znotraj UM, zunaj UM, znotraj visokega šolstva, zunaj visokega šolstva v šolstvu z JLA in združenim delom), sodelovanje med ZSM VTO in z oddelki zunaj Maribora (če jih šola ima);

b) zunaj šole: študentski domovi, študentski servis, zaposlovanje, mladinske delovne akcije, informacije o delu univerzitetne konference ZSMS in občinske konference ZSMS (MB, CE, KR, KP, LJ) in priprava stališča za delegate za te organe enako kot pri

1. a, sodelovanje z ZSMS in SZDL in delegacijami v krajevnih skupnostih...

4. delovni tork — obštudijske dejavnosti

a) znotraj šole: Katedra (sodelovanje iz šole in pisanje o šoli) in lastna glasila, študentski šport (interne akcije), kulturno življenje v šoli (brucovanja, razstave, prireditve ipd.), vključnost oddelkov zunaj Maribora v obštudijske dejavnosti, AISEC, LAESTE ipd., študentske študente...

b) zunaj šole: Katedra (programsko sodelovanje z glasili šol), aprilske športne prireditve, vključevanje v sindikalne športne lige v občini, študentsko kulturno umetniško društvo, pokrajinski klub in mednarodni klub prijateljev, in sploh sodelovanje z domačim krajem, tehnična kulturna dejavnost (radioamaterji), radio študent, oddaja „Študij in glasba“ in študentska stran v Večer.

Predlagane teme niso dokončen program, ampak so osnova za široko javno razpravo med študenti, ki mora pokazati na problematiko, ki je nismo zajeli in bi jo morali obravnavati. Prav tako pa se mora seveda sproti vključevati problematika, ki je ne moremo vnaprej predvideti.

Pogovori morajo biti tako pripravljene v samoupravni skupini, do so zgoščeni in jedrnat ter trajajo po pol ure, največ pa 1 uro.

Pripravo gradiv in uvodov k razpravi bi prevzeli:

— za 1. delovni tork:

dogovorjene delovne skupine znotraj samoupravne skupine (tako da pride vsak na vrsto enkrat na leto), delegati, prodekan štu-

2. Kako delujejo športna in kulturno-umetniška društva? Kakšno je vaše mnenje o organizacijah in njihovem delu?

Sami krožki po mojem delujejo dobro, imajo pa probleme z denarjem, ki ga menda dobivajo od izobraževalne skupnosti. Dalo pa bi se pri delu krožkov že marsikaj popraviti. Večkrat bi lahko imeli literarne večere, večere poezije itd.

(BOJANA)

Krožki in organizacije so organizirane na prostovoljni bazi in se sestajajo dvakrat tedensko. Lahko pa bi bilo več nastopov, in mislim, da bi se dalo marsikaj še popraviti.

(BOŽO)

Obštudijske dejavnosti so na PA obvezne. Vsak bruc, ki se vpiše, se mora kam prijaviti. Zdi se mi, da društva dobro delujejo, težave pa imajo s prispevki.

(MILOŠ)

Za športno in kulturno društvo na šoli sploh ne vem, in tudi ne, kako delujeta. Tudi če je delo zadovoljivo, o njem ne morem ničesar reči, ker ga ne poznam dobro.

(BOŽA)

Organizacije bi lahko boljše delovale. V začetku študijskega leta je veliko zatišje.

(BOŽA)

Za VEKŠ tega ne vem, zato bi raje povedala za gimnazijo, ki sem jo obiskovala lani. Sama ZSMS ni bila v ozadju, in lahko rečem, da je imela mladina glavno besedo pri teh organizacijah, četudi bi bila pomoč profesorjev okroglih miz o aktualnih problemih čutila pomanjkanje. Drugače pa sem in pa KUD, ki se je odlikoval z izviritostjo. Po mojem je bilo delo dobro organizirano.

(DANILO)

Kot predsednik univerzitetne konference se zavedam, da univerza mora skrbeti za delovanje obštudijskih dejavnosti. To pa do sedaj ni bilo doseženo, zato voljivo, ker je to delo posameznikov, ne pa množičnost.

(ALENKA)

Športno društvo deluje dobro. Posebno v streljanju, kegljanju in odbojki, kjer je bila naša delovna organizacija na lesariadi. Sicer nas o svoji dejavnosti sproti obveščajo, celo vabilo sem že dobila, a se zaradi dopoldanskega dela v službi in nadur, ki jih opravljam popoldne, vabilu nisem odzvala.

(ZMAGO)

(MARJANA)

3. Ali veste za delo samoupravnih organov na šoli in kaj menite o njem?

Samoupravni organi na šoli so: samoupravna delavska kontrola, komisija za ugotavljanje prisotnosti na sestankih ZSMS itd.

(BOJANA)

Samoupravni organi na šoli naj bi bili svet šole s profesorji, dijak in starši. Obravnavajo pritožbe dijakov, če ti npr. niso zadovoljni z ocenjevanjem ali s profesorji.

Po mojem je naloga samoupravnih organov, da zastopajo interese tistih, ki jih predstavljajo, to je razredov in zbornice. Reševali naj bi tudi družbene in socialne probleme dijakov.

(BOŽO)

Samoupravni organi v naši DO so združeno delo, komisija o delitvi dohodka, zbor delavcev sektorjev, več se jih ne spomnim.

(MARJANA)

Samoupravni organi na šoli so pri vsaki katedri. Študentje so v svetu šole, kjer so samoupravni člani s profesorji. Na teh organih odločajo o študijskih zadevah, pa tudi o odstavitvi profesorja, če je treba.

(MILOŠ)

Mislim, da so samoupravni organi na naši šoli: ZSMS. Za ostale pa ne vem, koliko mladih sploh dela v teh organih. Sicer nam pa tega nikjer ne povedo.

(BOŽA)

Zbor letnika, zbor študentov strojništva, odbor za študijsko in raziskovalno dejavnost, svet šole, svet letnika in še nekateri, ki se jih ne spomnim.

Z njihovim delovanjem je boljše živeti. Problemi so prej razčiščeni in skupni interesi pridejo prej do izraza. „Ko se skregamo s profesorji, potem to pali.“

(DANILO)

dent, pomočniki predstojnikov VTO študenti, prektor študent,

— za 3. delovni torek:

enako kot zgoraj: dogovorjene skupine in aktivisti ZSMS,

— za 4. delovni torek:

aktivisti obštudijskih dejavnosti.

Tako bi se nosilci tem ne ponavljali, nihče pa tudi ne bi mogel stati povsem ob strani. Priprave in vodenje sestanka bi se tudi ocenjevala za podpis v rubriki o družbenopolitični praksi.

Organiziranost, ki bi ustrezala tako zastavljeni vsebini dela v študentskih samoupravnih skupinah, kot bazi, bi bila nekako ta:

Študentske samoupravne skupine po letnikih in usmeritvah VTO, osnova ca. 30 študentov za vsako:

— vodja, delegati za svet letnika, delegati za konferenco OO ZSMS, delegati za delovna področja in organe ZSM (komisije...)

sveti letnikov

svet VTO, event. VDO

svet Univerze

zbor delegatov letnikov za konferenco ZSMS v VTO

delegati za tri akcijske konference za povezovanje OO

— VDO (na PA, VEKŠ in VTŠ)
— UNIVERZA
— občina

Delegati bi imeli, kot je normalno, fleksibilne mandate in bi jih konference ZSMS v VTO volile za vsako sejo akcijskih konferenc, seveda ne samo izmed članov konference, ampak izmed vseh študentov na predlog delegacij, pravilneje na predlog samoupravnih skupnih študentov (SSŠ). Na VEKŠ, VTŠ, PA bi bile možne tudi akcijske konference, sestavljene iz delegatov konferenc in s koordinacijskim sekretariatom akcijske konference.

Vsebinska dela univerzitetne konference bi bila izpeljana iz zgoraj zapisanih nalog po programu za OO, kjer so problemi skupni na ravni UM, zlasti: koordiniranje med VDO, svet univerze, meduniverzitetno sodelovanje, skupni problemi obštudijskih dejavnosti, skupni družbenoekonomski problemi ipd. Javna razprava traja do 25. novembra. OO ZSMS se obveže, da v tem času izvedejo razpravo in pripombe pošljejo na P UK ZSMS. Decembra mora biti UK ZSMS predložen predlog s spremembami, ki jih bo dala javna razprava. Sekretariat predsedstva Univerzitetne konference ZSMS Maribor

Na gimnaziji je samoupravni organ šolska dijaška skupnost, odbori. So pa premalo delali, kajti v njih je bilo vključeno premalo mladine. Profesorji nam niso nudili možnosti, da bi prišli v te odbore. Premalo iniciativna pa je bila tudi šolska dijaška skupnost. Dijaki so se pred konferenco dogovorili o skupnem nastopu, pa ponavadi njihovo mnenje ni bilo pomembno. Mislim, da bi se morali dijaki že v srednji šoli navajati na samoupravljanje. Problem je še zmeraj v tem, da se dijaki bojijo profesorjev zaradi morebitnih težav pri njihovem predmetu. Zdi se mi, da je celotno delo samoupravnih organov na šoli nezadovoljivo in bi bila potrebna pomoč profesorjev.

(ALENKA)

4. Kako bi po vašem mnenju morala delovati ZSMS in kakšne so njene naloge?

Organizacija ZSMS je organizacija mladih na šoli in mislim, da bi jim morala nuditi zaposlitev, afirmacijo in samopotrjevanje, ki ga človek rabi, da lahko deluje še na drugih področjih. Organizacija ZSMS naj bi spremljala razvoj mladine, naj bi jo usmerjala in ji pomagala.

(BOŽO)

Po mojem bi ZSMS morala izpolnjevati vse akcije, ki si jih zada. Zbiranje starega železa, papirja, organizirati bi morala delovne akcije. Morali bi se posvetiti starejšim občanom, ki so nepokretni, skrbeti bi bilo treba za čistočo. Morali bi se tudi vsaj enkrat mesečno zbrati in pregledati, če jim je uspelo narediti vse, kar so načrtovali (kar so si zastavili).

Morali bi dobiti tudi čimveč članov, ki bi resno prišli za delo, ker nekateri to delajo bolj zato, da jim mine čas.

(MARJANA)

Naloge ZSMS so po mojem priprave in vključevanje mladih v samoupravno družbo tako, da se izoblikujejo bodoči samoupravljalci za poznejše naloge. Žalostno pa je, da ni zainteresiranosti mladih ljudi za delo.

(MILOŠ)

Naloge ZSMS so, da organizira politično in športno udejstvovanje mladih in da se zavzema za mlade.

(BOŽA)

ZSMS ima zelo široke naloge. V okviru ZSMS naj bi izravnavali spore, probleme, predvsem finančne. ZSMS bi naj imela dovolj denarja, organizirali bi naj športna tekmovanja, kulturno-umetniške prireditve in podobno. Glede na to, kako malo se študentje in dijaki zanimajo zanjo, pa ji vse to ne more uspevati.

(DANILO)

Njene naloge so v tem, da povezuje najširše sloje mladih. Zato bi se ZSMS morala bolj truditi, da ne bi imela samo peščice funkcionarjev. Zavedati bi se morali, da je delovanje ZSMS potrebno, ni pa povsod ustrezno. Na vasi mladina boljše deluje kot v mestu. Po mojem mnenju je to zato, ker je mladina v mestu razcepljena med ZSMS na šoli in na ZSMS v KS, medtem ko vaška mladina pripada samo eni ZSMS v krajevni skupnosti. Mladina v mestu je raztrgana na aktivne in nastaja vprašanje, kje naj sploh deluje?

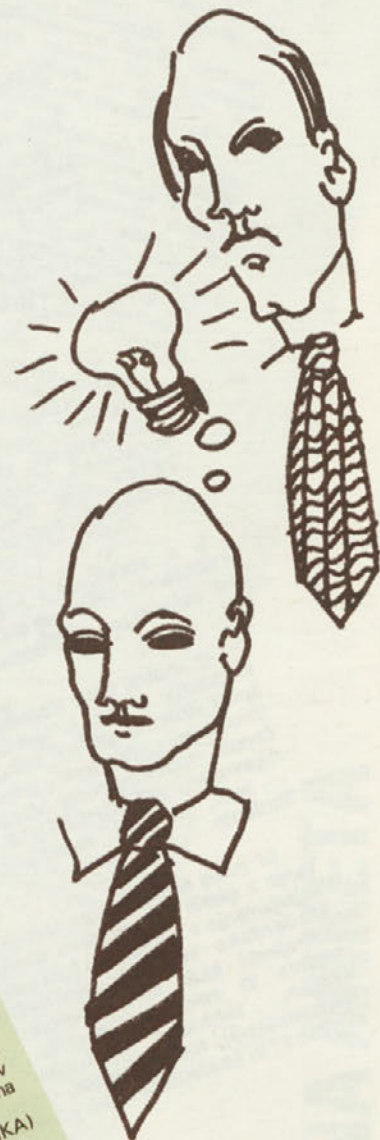
(ALENKA)

5. Kako je po tvoje urejena kadrovska politika in štipendiranje? Kaj mislite, kako so mladi zadovoljni z njima?
Sem dijak, zato s to problematiko nisem seznanjen.

(BOŽO)

Smisel kadrovanja je v tem, da daje možnost šolarja tudi tistim, katerim starši ne morejo nuditi pogojev za šolanje. Vem, da je pri Marlesu precej študentov. Kar se kadrovanja tiče, bi težko kaj rekel. O kadrovskih štipendijah, ki so stimulirane omenjene, pa mislim, da so dobre.

(MARJANA)

VČERAJ

Komunistični mladinski klubi in njihova krajevna združenja so se združili in ustanovili Zvezo komunistične mladine Jugoslavije (SKOJ) na konferenci svojih predstavnikov 19. okt. 1919 v Zagrebu. SKOJ je že s prvimi proglašil svojega vodstva (s stališči svojega glasila Crvena zastava), s praktičnim delom organizacij in z dokumenti svojega I. kongresa (10.-14. jun. 1920 v Beogradu) stopil na pot nespravljivega boja proletariata kot član komunistične mladinske internacionale (KIM) in kot pomočnik KP Jugoslavije.

V osvobodilno vojno in revolucijo je stopil SKOJ z močnim vplivom na široke množice delavske, kmečke in intelektualne mladine. Med NOV in revolucijo 1941-1945 je na bojiščih padlo več kot 100.000 članov SKOJ, povprečna starost drugih mladincev in mladink v zadnji vojni, je znašala 22 let. Iz vrst mladine je bila večina narodnih herojev, 85 % nosilcev partizanske spomenice 1941, 95 % nosilcev medalj za hrabrost in 90 % odlikovancev z redom za hrabrost.

29. dec. 1942 v Bihacu na I. kongresu antifašistične mladine Jugoslavije so se združile vse antifašistične mladinske zveze v USAOJ (Ujedinjeni savez antifašistične omladine Jugoslavije), ki se je na svojem III. kongresu (Ljudska mladina Jugoslavije) o spojitvi obeh izrazil svojo vlogo v novem obdobju.

IV. kongres SKOJ (12.-14. okt. 1948 v Beogradu) je sprejel priporočilo V. kongresa KPJ mladinskih organizacij. Na skupnem kongresu (15. dec. 1948 v Beogradu) sta se obe organizaciji spojili v enotno organizacijo Ljudsko mladino Jugoslavije, kar je visoka stopnja uresničene enotnosti, socialistične zavesti in izgradnje socializma odpravila vse bistvene razlike med SKOJ in Ljudsko mladino.

Leta 1963 se je Ljudska mladina Jugoslavije preimenovala v Zvezo mladine in je bila enotna imela nad 1.600.000 članov in je bila enotna politično-vzgojna, množična, prostovoljna in samostojna mladinska organizacija, ki je zasnovana na demokratičnih načelih. ZMJ je vključevala politično aktivne mladince in mladinke od 14. do 25. leta starosti, ki so sprejemali njena programska načela in statut ter delali za njihovo uresničitev. Z vsa praktično in vzgojno dejavnostjo se je ZMJ borila za

uveljavitev socialističnih etičnih norm in si prizadevala prispevati k vzgoji svobodne družbene vsestransko razvite socialistične osebnosti z marksističnim pogledom na svet.

Kot del ZMJ je sprejemala Zveza študentov Jugoslavije, ustanovljena 1951. leta v okviru Ljudske mladine, njena programska načela, vendar je delovala samostojno na podlagi svojega statuta, sodelovala je z ZMJ pri razvijanju čim tesnejše politične in akcijske enotnosti študentske in druge mladine.

V prizadevanju, da obogati družbeno življenje in čim bolj vsestransko zadovolji interese mladih ljudi, je podpirala ZMJ razvoj in usklajevala svoje delo z organizacijami, ki združujejo mladino tudi na različnih področjih njene aktivnosti: Počitniška zveza (Ferialni savez), Ljudska tehnika, TVD Partizan in druga. V sodelovanju z drugimi družbenimi dejavniki se je Zveza mladine zavzemala tudi za napredek raznih otroških dejavnosti in organizacij, posebno pa za delo Zveze pionirjev.

DANES

Po resoluciji III. konference ZKJ je Zveza študentov Jugoslavije postala del enotne

Glede kadrovanja bi rekel, da je na PA več kot 50 % študentov iz delavskih družin, vendar je to samo moje mnenje, ker nas o tem nihče ne obvešča. Kar se štipendiranja tiče, pa bi rekel, da štipendije dobivajo le na nekaterih smereh. Ne dobiš pa je npr. za geografijo, zgodovino. Nasprotno pa je z matematika in fiziko, kjer so štipendije na razpolago. (MILOŠ)

S kadrovanjem nisem seznanjen. Štipendiranje je odvisno od štipenditorja. Jaz imam to dobro urejeno, saj redno dobivam štipendijo. Poznam pa veliko študentov, ki štipendije dobivajo s trimesečno zamudo. Mislim, da štipendiranje še ni najbolje urejeno. (BOŽA)

Problem je v tem, da združeno delo nima kadrovskih planov. Napravljen je bil velik korak v aktivnih o štipendiranju. Pripravljajo se novi akti. Vsebinska teh pa mi zaenkrat še ni niznana. (ZMAGO)

S tem problemom nisem seznanjena niti se z njim ne srečujem. Kolikor pa sem slišala od prijateljev, štipendije niso redno izplačevane. (ALENKA)

6. Kakšni so najpogostejši problemi mladega človeka? Kako je zadovoljen s kulturno vzgojo in zabavo?

Problematika mladega človeka ni odvisna od družbenih dogajanj. Nekateri dijaki imajo še stalne probleme s socialnim položajem staršev. Na gimnaziji te probleme mlače sicer ni toliko, je pa tega več na drugih šolah. Predvsem zaradi tega, ker so tam mladi ljudje, ki naj bi čim hitreje prišli do kruha. Tu mislim na poklicne šole.

Zabava za mladega človeka ni dobro organizirana. Imamo samo ples v disku, pa še tu pride včasih do izredov, pa tudi kvalitativnih filmov ni. Sicer pa mislim, da mladina premalo obiskuje ostale kulturne prireditve. Zdi se mi, da je premalo zbirališč mladine. Zato hodijo mladi v gostinske lokale. Na šoli je tega več kot kje drugje, a ne bi rekel, da je zabave dovolj, lahko bi je bilo več. (BOŽO)

Problemi študentov so predvsem s stanovanji. Kar se pa zabave tiče, je v Mariboru samo en drag disko. Sicer pa je zabava tudi, če greš na izlet ali v kino, čeprav je program slab. Sama hodim v gledališče, čeprav nisem mogla nikjer dobiti študentskega abonmaja. Pomagam si z gimnazijskim. (BOŽA)

Zabava je v Mariboru zelo slabo organizirana. Deluje samo en disko (Fontana), ta pa je za študente občutno predrag. Imamo sicer še študentske aprilske igre, a so bile lani slabo organizirane. Predvsem je bila slaba obveščenenost. Potrebno bi bilo ustanoviti študentski abonma za kino in gledališče. Seveda pa zabava nista le ples in kino, so tudi dejavnosti. Ker

sama delujem v DUK, menim, da bi se lahko mladi več vključevali tudi v to društvo. Seveda pa pri tem vsi mislijo na zabave in potovanja, pozabljajo pa na trdo delo v družtvih. (MILOŠ)

Mi imamo srečo, da imamo samoupravljanje in se ne čutimo odrinjene. Sicer pa bi moralo biti več študentskih domov. Podnajemniške sobe so predrage in preslabe.

Zabave pa ni dovolj, vsaj v Mariboru ne. Imamo brucovanja in Fontano. Sicer pa zabava ni samo disko, zabava je lahko tudi dober film. Zato bi se lahko organizirale dobre študentske kino predstave. Zabave je skratka premalo, kakršnekoli. (DANILO)

Maribor ima premalo objektov, namenjenih mladini, ki bi zadoščali kulturni in športni aktivnosti mladih. Rekel bi, da za zabavo ni dobro poskrbljeno. Pogoji bi bili objekti, kjer bi potekalo zabavno življenje mladih. Zdaj je zabava zreducirana na ples v Slaviji in Fontani, brucovanja in študentske igre april-maj, ki pa naj bi se razširile na vse leto. Ker pa je pomanjkanje prostorov, smo zopet v začaranem krogu. (ZMAGO)

Problemi mladine se vežejo na okolje, iz katerega izhajajo. V mestni sredini je eden velikih problemov neorganiziranost prostega časa mladega človeka. Mislim, da se družbene organizacije (taborniki, planinci, športna društva) preveč zapirajo v ozke kroge.

mladinske organizacije ZSMJ, kar je potrdil tudi IX. kongres ZMJ v Beogradu 21.–23. nov. 1974, ko je sprejel nov statut in akcijsko politični program ter spremenil ime organizacije v Zvezo socialistične mladine Jugoslavije, ki jo sestavljajo njeni člani in njihove zveze v socialističnih republikah in avtonomnih pokrajinah, v jugoslovanski ljudski armadi ter družbene organizacije, ki zbirajo mladino kot kolektivne članice. ZSM je družbenopolitična in vzgojna organizacija, v kateri se mladi ljudje prostovoljno združujejo in organizirajo zato, da bi s svojo dejavnostjo pripomogli k nadaljnjemu socialističnemu razvoju Jugoslavije na temeljih samoupravljanja, uresničevanja enakopravnosti in razvoja bratstva in enotnosti narodov in narodnosti in njihove skupnosti, ohranitve svobode, neodvisnosti in neuvrščene politike. ZSM utemeljuje svoje programske oroditve in neposredno družbenopolitično dejavnost na programskih smotrih ZKJ, pri tem pa izhaja iz dejstva, da so v zgodovinskih interesih delavskega razreda in njegovem boju za uresničitev smotrov revolucije in programa razvoja socialističnih samoupravnih odnosov vsebovani tudi življenjski interesi mlade generacije, ter sodeluje pri ustvarjanju družbenih pogojev za to, da se kar najbolj neposredno angažira na vseh področjih družbenega življenja, dela in ustvarjalnosti ter sodeluje v družbenopolitičnem odločanju in s tem prevzema svoj del odgovornosti za uspehe družbenega razvoja na poti osvobajanja dela in človeka, na poti izgradnje komunizma. Ko se mladina bori za te vrednote, nadaljuje in razvija najboljše tradicije našega revolucionarnega gibanja.

Med ostalim se Zveza socialistične mladine bori za nenehno preobračanje in različnost vsega sistema vzgoje in izobraževanja na enotnih načelih, za njegovo delovanje in razvoj na samoupravnih temeljih, za jasno razredno opredeljenost izobraževalnega sistema in za njegovo funkcionalno in materialno povezovanje z združenim delom, zlasti s proizvodnim, in za njegovo racionalizacijo, učinkovitost in usklajevanje s potrebami družbenega razvoja ter za stalno strokovno, splošno in družbenopolitično izobraževanje v vsem času šolanja in v vsej delovni dobi, za neposredno udeležbo in aktiven položaj učencev, dijakov in študentov v vzgojno izobraževalnem procesu in v reševanju vseh življenjskih, delovnih in razvojnih vprašanj, izobraževalnih institucij in njihovega pplažja v njih.

Za razliko od ZMJ so člani ZSMJ lahko vsi mladinci in mladinke od 14. do 27. let starosti, ki se aktivno borijo za uveljavljanje programskih načel organizacije v vseh sredinah; tam, kjer živijo in delajo.

JUTRI

Sedanja vloga in položaj Zveze socialistične mladine sta v našem političnem sistemu manjša v primerjavi z dejansko vlogo mladine v naši družbi, posebej pa sta manjša, kot bi to ustrezalo dejanskim družbenim interesom. Mladinska organizacija je še vedno bolj usmerjena na druga področja dejavnosti, s katerimi bo zagotovila bistvo, to je da usmerja svojo dejavnost na tista področja dejavnosti, s katerimi bo zagotovila tesno povezanost s samoupravnimi, ekonomskimi in drugimi interesi in potrebami človeka na delovnem mestu v tovarni, v mestu, na vasi ali v institucijah drugih družbenih odnosov, v katerih se ohranjajo in razvijajo revolucionarnih tradicij in pridobitev narodnosvobodilnega boja, za razvijanje socialističnih družbenih odnosov, v obliki odpravljanja razredno družbo in vse vzpostavljamo razredno družbo in odtujevanja človeka ter katerih odpravljanja in odtujevanja človeka ter vzpostavljamo družbo svobodne zveze proizvajalcev, družbo osvobodjenega dela, za neuvrščeno politiko naše Jugoslavije.

Za nekoga je zabava občasna stvar. Če npr. kdo deluje pri raznih organizacijah in društvi, ima dovolj zabave. Če pa ti je zabava edini smisel življenja, potem je je pa premalo. Rešitev bi bila v mladinskem centru z organizirano zabavo in dejavnostmi. Za to pa v Mariboru še ni možnosti, vsaj kaže tako.

(ALENKA)

7. Zakaj se mladina v večjem številu ne vključuje v življenje okoli sebe?

Organizacije delujejo dobro, samo prave zainteresiranosti ljudi ni, to je problem. Eni se izgovarjajo, da delajo v ZSMS na šolah, drugi da delujejo v ZSMS v KS, in to gre v začaranem krogu naprej.

(MILOŠ)

Mladina je premalo informirana o poteku in delu organizacij, v katere naj bi se vključevala. Veliko je takih, ki so nezainteresirani, ker mislijo, da se to njih ne tiče. Lahko pa živijo brez tega. Drugi pa nočejo delati, ker nočejo imeti obveznosti.

(BOŽA)

Studentje se sploh ne zanimajo za delo v organizaciji na šoli. Posamezniki bi naj čimveč delali, večina pa naj bi jih gledala. Čuti se odpor do dela. Pritegniti bi morali čimveč ljudi v delo in jih ne pustiti stran.

Mislim pa, da je ta splošna nezainteresiranost posledica neizobraženosti, po drugi strani pa neodgovornost do družbe. Sicer pa več kot prositi ljudi res ne moreš.

(DANILO)

Mladina se v bistvu deli na dva dela. Na manjši del, ki se vključuje v življenje okrog sebe, ki vidi, da je potrebno, da neke deluje, in na večji del mladine, ki teh potreb nima. Kriva je vzgoja: če se mlad človek že od malega ni vključeval v delo, potem se tudi zdaj ne bo znal vključiti. Kriva pa so tudi organizacije, ki jih ne znajo pritegniti.

(ALENKA)

Mladi so odsev družbe in če se samo mladina zavzema za rešitev tega stanja, ne pa tudi celotna družba, ne bo nobenega efekta. Vse se začne že pri osnovni šoli, kjer otroka ne navajajo dovolj na družbeno delo. To se potem nadaljuje na srednjih in visokih šolah. Dokler družba ne bo dajala mlademu človeku možnosti, da bi delal napake, ker bi se na napakah tudi nekaj naučil, ne bo z delovanjem nič. Seveda pa ni rečeno, da bi res delal samo napake.

(ZMAGO)

8. Kako spremljate delovanje ZSMS v KS (krajevni skupnosti) in ali ste pripravljeni tudi sami sodelovati?

KS mi je vabilo sicer poslala, nisem pa se ji odzval in tudi nisem iskal stikov z njo. To je sicer graje vredno z moje strani, a kakšni konkretni akciji bi se odzval. Sicer pa prosti čas porabim zase in dogajanja na šoli.

(BOŽO)

Vabilo KS sem dobil, pa nisem šel. V KS bi delal z veseljem, pa nimam časa. Že v šoli delam premalo.

(DANILO)

Povabilo ZSMS iz KS sem dobila. Bila sem na nekaj sestankih, pa so obravnavali stvari, ki me niso

zanimale in ki niso pomembne. Nekateri so bili neresni, dostikrat se sestanek ni niti začel. Če pa bi bila kakšna delovna akcija v KS, bi se je udeležila.

(MARJANA)

Na področju, kjer živim, je mladina neorganizirana. Ima svoj aktiv, ki pa se omejuje le na eno akcijo letno. To pa seveda ni dovolj, ker to ni nobeno delovanje. Sama bi bila pripravljena delovati, pa ni od nikoder nobene pobude, zato je delo zamrlo.

(ALENKA)

Petkrat sem bila na sestankih v moji KS, pa se mi delo ni zdelo resno in se kasneje nisem več zanimala za to. V ZSMS v moji KS delata dva ali trije ljudje, to pa je po mojem premalo. V treh letih, kolikor stanujem v tej KS, smo imeli: ogled opere Gubec—beg, turnir v malem nogometu in sodelovanje pri volitvah.

(BOŽA)

Prav v KS ni prave zainteresiranosti. Sam delam tudi v ZSMS v svoji KS, zato poznam to delo. Mi ljudi obveščamo, oni pa se ne odzovejo. Imeli pa smo dve delovni akciji pred tremi oz. štirimi leti. To je bilo pogozdovanje pri Lovrencu na Pohorju. Odzvalo se je 60 mladincev in moram reči, da je akcija dobro uspela.

(MILOŠ)

Za večji prispevek k razvoju socialistične družbe si mora ZSM prizadevati za ustvarjanje takšnih pogojev, ki bodo omogočali širšo in hitrejšo vključitev mladih ljudi v vse vrste družbene odgovornosti in družbenega odločanja v delegatskem sistemu v naši samoupravni družbi. Za takšno nalogo pa mora ZSM razviti predvsem dve obliki svoje aktivnosti in to, da se močnejše aktivira v celotni problematiki Socialistične zveze in v njenih sekcijah, ter da je aktivnejše prisotna v mladinski in proizvodni delovni skupini in v njenih sekcijah, ampak njene široke množice. V vzgojno izobraževalnem procesu se mora mladina zavzemati za takšen razvoj in preobrazbo, ki bo prispeval k oblikovanju vsestransko razvitega, ustvarjalnega in svobodnega mladega človeka in bo uveljavljala osnovno razvojni proizvodni delo kot socialističnih odnosov.

Socialistična usmerjenost mlademu rodu ni bitna od temeljnih borb in dejavnosti ZSM ob nenehnem dolgoročnem idejnopolitičnem izobraževanju članstva. Samo človek, ki prevzema tudi odgovornost za svojo svobodo, je lahko svoboden. Toda samo človek, ki lahko demokratično odloča, lahko prevzame takšno odgovornost. Takšno spoznanje pa mora biti izhodišče vseh družbenopolitičnih dejavnosti v naši socialistični samoupravni družbi, za Zvezo socialistične mladine Jugoslavije pa še posebej.

Zmago Rafolt

ŠTIPENDIJA – OBLIKA URESNIČEVANJA KADROVSKE POLITIKE

Spoznanje, da so štipendije tako oblika kadrovske politike kot izenačevanje materialnih možnosti za vzgojo in izobraževanje mladih ter usmerjalni dejavnik pri vključevanju mladine v ekonomsko politiko, torej tudi instrument ekonomske politike, nas opozarja, da moramo temu problemu posvetiti veliko več pozornosti kot doslej.

Zavedati se moramo, da ima nepremišljeno in neplansko razpisovanje štipendij ne le trenutne posledice dobiš - ne dobiš, ampak dolgoročne nepopravljive ekonomske posledice za vse mlade, ki smo smer študija izbirali glede na štipendijo. Ne sme se dogajati, da bodo šele brezposelni diplomanti opozarjali na to, da je neka kampanja, orientirana v določen poklic, že končana in da bi morala biti končana že nekaj let prej.

ZSMS mora biti tista aktivna sila, ki bo sodelovala pri kreiranju in uresničevanju študentske politike tako glede na družbene potrebe v OZD, kot tudi trenutne kadrovske potrebe v OZD.

Nesprejemljivi so argumenti, ki zagovarjajo formalistično in pavšalno kreiranje študentske politike. Taki argumenti, ki se pojavljajo tako na ravni občine kot tudi republike, zagovarjajo izhodišče in kriterije štipendiranja, češ, „poznam toliko in toliko študentov, ki porabijo štipendijo za razkazovanje ali za nalaganje na hranilne vloge, oz. takih, ki imajo celo avtomobile in je torej taka višina štipendije ali tak kriterij povsem utemeljen.“

Upreti se je treba vsem poskusom, da se neučinkovitosti in nepravilnosti izvajanja študentske politike izkoristijo za argumente kreiranja le-te.

Predlog družbenega dogovora o študentski politiki zajema predvidoma strožji socialni kriterij za tiste kandidate, ki naj imajo pravico zaprositi za štipendijo iz združenih sredstev (kriterij je največ enak neto OD na člana

družine, kot je zajamčen neto OD v SR Sloveniji), kot za prsilce kadrovske štipendije (tu je kriterij povprečni neto OD)

Pri tem pa dogovor ugotavlja, da so štipendije iz združenih sredstev namenjena tistim udeležencem v usmerjenem izobraževanju, ki se izobražujejo po programih za poklic oz. smeri, za katere še ni neposredno izražen kadrovski interes, vendar pa so zanje v družbenih planih razvoja izražene dolgoročne potrebe.

Vsiljuje se vprašanje, ali ni splošnega družbenega pomena vsaj toliko dolgoročna kot kratkoročna kadrovska politika?

Res je, da smo v zadnjih letih naredili na področju štipendiranja velik korak naprej, kar pa nas še bolj zavezuje, da se bomo še bolj zavzemali, da bo študentska politika resnično instrument dolgoročne politike splošnega družbenega razvoja.

ZAČASNO IN OBČASNO DELO MLADIH V OZD

Opravljanje začasnih in občasnih del v OZD na eni strani pomaga pri premagovanju materialnih težav študentov in dijakov ter zadovoljevanju kratkotrajnih potreb OZD po delovni sili, po drugi strani pa ima vedno večji pomen v samem izobraževalnem procesu. Ta pomen gre pripisati tako načrtnemu delu delavcev študentskega servisa, s pomočjo katerega poteka zaposlovanje na začasnih in občasnih delih, kot tudi spremenjenim odnosom družbenega dela do študentov in dijakov kot do potencialnega obširnega teoretičnega znanja. Člani servisa, ki so bili v preteklosti v glavnem hitro dosegljivi in tudi cenena delovna sila za opravljanje fizičnih in manj zahtevnih administrativnih del, so s svojim zahtevnejšim strokovnim in raziskovalnim delom, Res je, da je cilj člana servisa, ki se odloči, da bo sprejel neko delo, denar, ki ga bo z opravljanjem dela prislužil (zaradi tega so tudi pogoste kritike servisov kot spodbujevalcev polega zaslужka tudi druge koristi, ki pa se jih vse premalo zavedamo.

Predvsem je pomembno, da študentje in dijaki z delom preko servisa v svojem prostem času opravljajo družbeno koristno in priznano delo. Z opravilanjem različnih del pridobijo delovne navade, spoznavajo različne kolektive in odnose v njih, navezujejo stike in izmenjujejo občutke delavci, predvsem mladimi v OZD na delovnem mestu pa se še vedno pojavljajo očitki proti delu študentov in dijakov v OZD na začasnih in občasnih delih z utemeljitvijo, da tako delo ovira člane servisa pri študiju in kot sem že omenil, da jih spodbuja k zaslужkarstvu.

Tako bomo morali v prihodnje še izboljšati odnose pri posredovanju takih del ter skrbeti za še popolnejše usmerjanje študentov na delo v stroki študija ter tako doseči, da bo delo študentov in dijakov v OZD dobilo tisto mesto in vlogo, ki mu brez dvoma pripada.

Slavko CIMERMAN

INFORMIRANJE NA UNIVERZI

V poteku predkongresnih razprav in predlogov dokumentov za X. kongres ZSMS se moramo problema informiranja na mariborski univerzi lotiti z dveh vidikov: prvi se nanaša na problematiko informiranja na nivoju višjih in visokih šol, združenih v univerzo v Mariboru (šolska glasila in interni radio), drugi pa na izhajanje lista Katedre in predvajanje oddaje Študij in glasba.

Temeljna izhodišča za razpravo so dana v predlogu resolucije, v kateri je sicer deklarativno dana in določena vloga in značaj informativnih sredstev v razvoju in doslednem delovanju ZSMS.

V večini mariborskih višjih in visokih šol je izhajalo šolsko glasilo. Takoj moramo konstatirati, da ne moremo biti zadovoljni niti s koncepcijami teh glasil, z njihovo vsebino, niti z načinom izhajanja. Premalo se je v teh glasilih pisalo o ključnih problemih študentskega življenja, o reformi pedagoškega procesa itd. Skoraj vsi teksti, v katerih je bila zajeta problematika ZSMS (ne samo ZSM, temveč tudi drugih družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov), so zreducirani na poročila o (ne)aktivnosti.

V naslednjem obdobju se moramo bolj angažirati, da interna glasila dobijo tisto pravo dimenzijo, da kritično spremljajo vsa dogajanja v šoli in okolici, da pravočasno in korektno obveščajo bralce o problemih, vezanih na študij, družbenopolitični in samoupravni aktivnosti in s svojim delovanjem prispevajo k hitrejšemu približevanju k resnični reformi našega šolstva, a ta in takšna reforma je možna samo z „reformo“ zavesti vseh udeležencev v pedagoškem procesu.

Materialni in kadrovski problemi (ponekod samo nerazumevanje) so onemogočili predvajanje internega radia, ki bi lahko bil najučinkovitejše sredstvo tekočega in permanentnega obveščanja. Moramo težiti k temu, da kjer je le mogoče, zaživi tak sistem informiranja.

Glasilo študentov in delavcev KATEDRA, ki jo izdaja UK ZSMS Maribor, je v preteklem obdobju izhajalo v glavnem redno, kljub finančnim in kadrovskim težavam. Očitna je slaba povezanost s šolami in pomanjkljivost tekočih informacij, kar bo morala v naslednjem obdobju biti ena od prioritarnih nalog uredniškega odbora.

Problem financiranja Katedre je na najboljši poti, da se končno razreši. Za oddajo Študij in glasba bi lahko rekli, da korektno opravlja svojo družbenopolitično funkcijo, čeprav je tudi v njej prisoten očitni primanjkljaj informacij iz „baze“.

Karakteristično za vsa glasila je premalo sodelovanje pedagoških delavcev. Prav tako je mogoče ugotoviti, da ne obstaja sodelovanje z glasili delovnih organizacij in mladimi delavci iz združenega dela.

V cilju kar najbolj popolnega informiranja bi bilo potrebno razmišljati o formiranju enotnega informacijskega centra, v katerega bi bili vključeni Katedra, Študij in glasba, komisija za informiranje pri UK ZSMS in komisije za informiranje, ki delujejo v okviru višjih in visokih šol s svojimi glasili.

Ivan SOČE

V RAZMIŠLJANJE DELEGATOM KONGRESOV ZSM

„Horuk“, nam dobro znani brigadirski pozdrav, se je ponovno razlega z delovišč mladinskih delovnih akcij.

Najsi gre za zvezne, republiške ali lokalne delovne akcije, mladi se jih radi udeležujemo. Besedica „brigadirstvo“ nas nehoti spominja na čase, ko so mladi z nepopisnim entuziazmom pričeli obnavljati porušeno domovino. Prav tako se lahko z malo grenkobe, vsaj za slovenske razmere, spomnimo tudi na čas, ko so pridobitve nove tehnike zamenjale kramp in lopato ter tako dale suhim računarjem možnost dokazovanja o ekonomski nepravičnosti in nesmiselnosti brigadirskega dela. Seveda so s tem zanemarili najpomembnejši argument, ki je dokazal in se dokazuje, da je takšno delo mladi generaciji potrebno za njeno lastno izgradnjo.

Bila je potrebna prava poplava besed, da smo uspeli to obliko aktivnosti mladine ponovno oživiti.

Tega ne navajam zgolj iz nekega sentimentalnega odnosa do brigadirstva, temveč zato, ker menim, da danes ta problem ponovno stoji v ospredju, pa ne zato, da bi imeli kakšne posebne težave s preračunljivci ali morda z nezainteresirano mladih do fizičnega dela.

Nasprotno, podpora družbe in interes mladih, dva zelo pomembna elementa, lahko danes ocenjujemo pozitivno.

Problem je predvsem v vprašanju, ali sedanji organizacijski model teh aktivnosti daje poleg zunanjih efektov tudi notranjo vsebino. Ali izpolnjuje pričakovanja mladih in seveda širše družbe.

Prav brigadirstvo je bilo dolga leta pomemben vodnik jugoslovanske mlade generacije k ciljem socializma, bratstva in enotnosti in ne nazadnje spodbuda za doseganje novih uspehov na področju izgradnje demokratičnih samoupravnih socialističnih odnosov.

Če bi hoteli oceniti, ali brigadirstvo v takšni obliki, kakršna je danes, še služi, v izpremenjenih pogojih, vsem poprej omenjenim ciljem, potem bi se veljalo zamisliti nad danes močno vprašljivim „tekmovalnim duhom“.

Vkljub verjetno najboljšim željam tistih, ki hočejo, da bi z organiziranjem tekmovalne na deloviščih kakor tudi zunaj njih pri mladem človeku razvijali smisel za solidarnost in skupnost, se na akcijah rojeva nekakšen lažni tekmovalni duh, ki bolj pripomore k razraščanju zaprtosti in sebičnosti, zasnovani na birokratskih osnovah sedanjega mo-

dela brigad, kot pa k poprej omejenim ciljem.

Mladi v želji, da upravičijo svoje poslanstvo v brigadi, storijo vse v histričnem lovu za točkami, katerih matematični seštevek bo po neki čudni logiki pokazatelj „socialistične“ pripadnosti posameznika in z njim brigade kot celote k tej družbi. Ta tekma se nadaljuje tudi za ceno skrajno vprašljivih odnosov med posameznimi brigadami, da ne rečem med samimi brigadirji.

To brezglavo gnanje za priznanji, pohvalami in še kakšnimi brezosebni papirji, ki bodo pozneje dobili svoj prostor v zaprašeni vitrinah raznih organizacij mladih, ima svojo osnovo v birokratsko brezosebnih, a sicer samoupravno sprejetih metodologijah ocenjevanja. To vrstno ocenjevanje me močno spominja na meščansko vzgojo otrok, kjer tak otrok za vsako pozitivno dejanje dobi bombonček, za negativno pa klobuto. O efektih takšne vzgoje verjetno ni potrebno govoriti.

Ni naključje, da se delo vrednoti, kot bi rekel politični ekonomist, na osnovi klasičnega meščanskega vrednotenja dela, to je na sistemu točkovanja. Po zaključku dela na delovišču pa se boj za točke nadaljuje tako absurdno, da se ocenjuje pobratenje med brigadami, število športnih in kulturnih srečanj, kakršna koli predavanja, stenski časopis, karikaturne bilten, število prostovoljcev za delo v naselju in podobno.

Vsi tekmovalni obrazci, z vso birokratsko natančnostjo vodeni po sicer lepo izvoljenih ali pa imenovanih funkcijah vsebujejo veliko število minusov in plusov, odvisno pač od skladnosti med prizadevnostjo in poslušnostjo. Ni potrebno posebej poudarjati, da hočeš nočeš nastane med zapisovalci in zapisanimi močan osebni prepad. Če poznamo pravila matematike, potem lahko tu še enkrat preverimo, da dasta plus in minus resnično samo minus. Prav zaradi takšnega ocenjevanja so odnosi med brigadirji ter samoupravno poslovodno in še kako nadrejenimi funkcionarji v večini primerov zaostreni, da ne rečem celo sovražni.

Tu seveda ne gre prezreti, da se takšni štabni funkcionarji počutijo kot kakšni mali direktorji pred sprejemom ustavnih amandmajev. Sai ie njihov položaj zaradi prednosti, ki jim jih daje točkovni sistem, superioren, nemalokrat pa celo gospodovalen, proti brigadirju, kljub siceršnjim pravicam, ki mu grede kot samoupravljavcu v brigadi, naselju. Vse to pa je nedvomno v nasprotju s pravo naravo delovnih akcij in poslanstvom, ki smo jim ga namenili.

Pred leti sem sam sodeloval v delovni akciji na Kozjanskem, leto pozneje pa še v mednarodni brigadi na Poljskem.

Oceno doživetij s Kozjanskega sem v bistvu že podal. Tisto, kar pa sem doživel na Poljskem, me je nemalo presenetilo. Akcija je trajala mesec dni, ne da bi pri tem uporabljali kakšen pravilnik o točkovanju, da bi poznali ločnice med brigadirji funkcionarji in brigadirji nefunkcionarji, pa tudi

nobenega točkovanja, prisiljevanja k športnim in kulturnim aktivnostim ni bilo čutiti. Pa velja vključiti morebitnim pomislekom, da je tam vladala anarhija, priznati, da so bili delovni rezultati dobri, da smo delali vsi vse, se potili pri zogi ter sproščeno izmenjali svoje poglede na sodobne probleme sveta, katerih stališča so bila računsko podobna, dasi smo bili zbrani iz dokaj različnih ideoloških koncev sveta.

Na uradnem zaključku akcije smo bili vsi brez izjeme po strogem abecednem seznamu pohvaljeni in, še dodam, da po moji oceni zasluženo. Odhod domov pa bi bilo težko opisati, povem naj le to, da še danes, po treh letih, pridno potujejo pisma na vse konce sveta, pa tudi medsebojni obiski pričajo o vsebini naših doživetij.

V splošnem navdušenju nad brigadirstvom sem lani povabil skupino holandskih prijateljev, da se udeležijo delovne akcije na Savi. Na moje veliko razočaranje so mi ob odhodu iz Jugoslavije zabrusili: „Če je samoupravni socialistični koncept del tistega, kar smo mi doživljali na Savi, potem se mu odrekamo, kljub temu da smo si na osnovi intervjuja, ki ga je imel tov. Kardelj za našo časopisno hišo Bruna Zoons, predstavljali vse popolnoma drugače.“

Pozneje sem izvedel, da so bili zaradi ne preveč razvitega smisla za točkovno bitko v neprestanem konfliktu z vodstvom naselja. Ne bi se spuščal v to, na čigavi strani je bila krivda, vem le toliko, da ti mladi holandski socialisti takih problemov na Poljskem niso imeli. Tam so me v glavnem z dokazi prepričali, da so pridni delavci, dobri tovariši in predani idejam socializma, kljub temu da nimajo sreče, da bi bil v njihovi deželi to prevladujoč družbenoekonomski sistem.

Ne zaradi omenjenega primera, ki bi se lahko v drugačnih okoliščinah iztekel bolje, temveč zaradi vse glasnejših kritik samih udeležencev mladinskih delovnih akcij bo treba nekaj spremeniti, če bomo želeli, da bi naše brigadirstvo tudi v bodoče imenovali šola samoupravljanja — in pri tem ne bomo imeli v mislih gole fraze.

Doseči odpravo omejenih pomanjkljivosti, bo pomenilo odpraviti bes in srd mnogih brigadirjev ob odhodu, ki je podoben tistim občutkom, katere nosi s seboj strasten navijalec dejansko boljšega moštva, kateremu sodnik zaradi različnih vzrokov formalno noče priznati uspeha, katerega zasluži.

Morda je bil sedanji koncept delovanja mladinskih delovnih akcij dober za prehojena obdobja, kar pa ne bi mogli trditi za danes. Zato je naša naloga jasna. V sedanjem predkongresnem obdobju moramo tem problemom posvetiti več pozornosti, tako da bomo v bodoče bolj kot danes dosegali, da bodo mladinske delovne akcije pomenile kolektivnost, skupnost mladih, da bodo tudi v bodoče torišče dela, a tudi kraj, kjer se mladina usposablja za delo in samoupravljanje.

Rudi Krebl

UNIVERZA DANES

Dubrovnik — edinstvena sinteza lepote narave in ljudskega ustvarjanja, bela kamnita simfonija z vonjem mediteranske vegetacije in mnogimi skrivnostnimi zalivi, začeta v VII. stoletju našega veka. Center kulture, nacionalno in znanstveno središče ter središče mednarodnega umetniškega festivala.

Zaradi vsega tega sploh ni naključje, da poteka v Dubrovniku vsako leto toliko seminarjev in festivalov. Eden izmed njih je bil tudi seminar Univerza danes, ki je potekal od 27. 9. do 2. 10. 1978 tokrat že triindvajsetič in sta ga organizirala Zveza socialistične mladine Jugoslavije in Zveza univerz Jugoslavije.

Seminarja se je letos udeležilo kar 356 profesorjev, znanstvenikov in študentov iz 42 držav sveta. Na seminarju so bili referati vezani na sledeči temi: — transformacija visokega šolstva in potrebe sodobne družbe, ter — odnos med pedagoškim in znanstveno raziskovalnim delom.

V tem, rako imenovanem „akademskem delu“ seminarja so imeli glavno besedo profesorji in znanstveniki, ki so na podlagi svojih izkušenj in stanja v državah iz katerih so prišli, ocenili in določili položaj univerze in visokega šolstva naploho.

V okviru študentskih razgovorov pa je potekala razprava o položaju in vlogi študentov in njihovih organizacij v upravljanju na univerzi in v družbi. Predstavnike mnogih študentskih in mladinskih organizacij iz tujine, ki so

Razprave o kmetijstvu v okviru ZK in SZDL so kritično preverile prehojeno pot in jasno začrtale bodoče naloge temu pomembnemu delu našega gospodarstva. Srednjeročni načrt razvoja SRS in t. im. „zeleni plan“ postavljata pred kmetijsko proizvodnjo velike cilje, ki se naj ne bi odražali le v porastu proizvodnje hrane, temveč tudi v hitrejšem spreminjanju družbeno ekonomskih odnosov. Pri vsem tem mora tudi Višja agronomska šola dati pomemben delež — izobraziti ustrezno število kmetijskih strokovnjakov in se vključiti v združeno delo kot njegov sestavni del in na tak način prispevati k strokovnim rešitvam, vnašanju inovacij v proizvodnjo in k razvoju raziskovalne in znanstvene dejavnosti. Na šoli se dobro zavedamo, da združeno delo ne potrebuje le strokovno dobro podkovanih kadrov, ampak tudi samoupravno osveščene aktivne graditelje socializma na tem mnogokrat zelo delikatnem pa vendar zanimivem področju kmetijstva.

Višja agronomska šola se je prav zaradi tega že od svoje ustanovitve pa vse do danes zavedala vloge, ki jo ima v kmetijsko najmočnejši regiji, v severovzhodni Sloveniji. Razvoj kmetijske proizvodnje in dosedanje spremembe družbeno ekonomskih odnosov v tej sferi nenehno narekoval prilagajanje učnih načrtov in učnih programov zahtevam neposredne proizvodnje, oz. prakse. Če smo torej začetku vzgajali kmetijske inženirje za delo v družbenem sektorju, so poznejše spremembe učnega načrta privedle do tega, da so diplomanti usposobljeni za delo tudi na zelo odgovornem področju pospeševalne in svetovalne službe v kooperacijski proizvodnji družbenega sektorja z zasebnim. Učni načrt nudi zadostno izobrazbo s področja tehnologije, organizacije, ekonomike in družbenih ved in s tem omogoča diplomantom, da prevzemajo odgovorne naloge v družbenem sektorju, v kooperaciji pa tudi v mnogih spremljevalnih področjih, kakor so proizvodnja in promet kmetijske mehanizacije, gnojil in zaščitnih sredstev, v inšpekcijskih službah, na področju kmečkoga turizma, šolstva, v zemljiških skupnostih in drugih področjih.

Vso razvojno pot šole je spremljalo nekaj značilnosti, ki so šoli utrdile svoje mesto in ji dale svojstven pečat. Ena takih značilnosti je tesn povezava učiteljev šole z neposredno proizvodnjo, kar ima za posledico nenehno posodabljanje učnih programov in njihovo bogatenje s problemi prakse. Nadaljna značilnost je bila in je ustrezno razmerje med teorijo in prakso pri podajanju učne snovi posameznih predmetov in celotnega učnega načrta. Spet ena od značilnosti je, da šola daje velik poudarek izobraževanju ob delu, saj je kar 37 % od 620 diplomantov, kolikor jih je šola dala v sedemnajstletnem obdobju, diplomiralo v študiju

prvič obiskali Jugoslavijo so člani predsedstva ZSMJ seznanili z osnovami našega družbenoekonomskega in političnega sistema in nevrščene zunanje politike.

Tuji študentje so nas seznanili s stanjem, ki trenutno vlada v njihovih deželah. V večini dežel je položaj študentov v družbi takšen, da bistveni premiki niso več potrebni. Ševeda pa se vedno teži k temu, da se stanje še izboljša in se doseže še večji napredek.

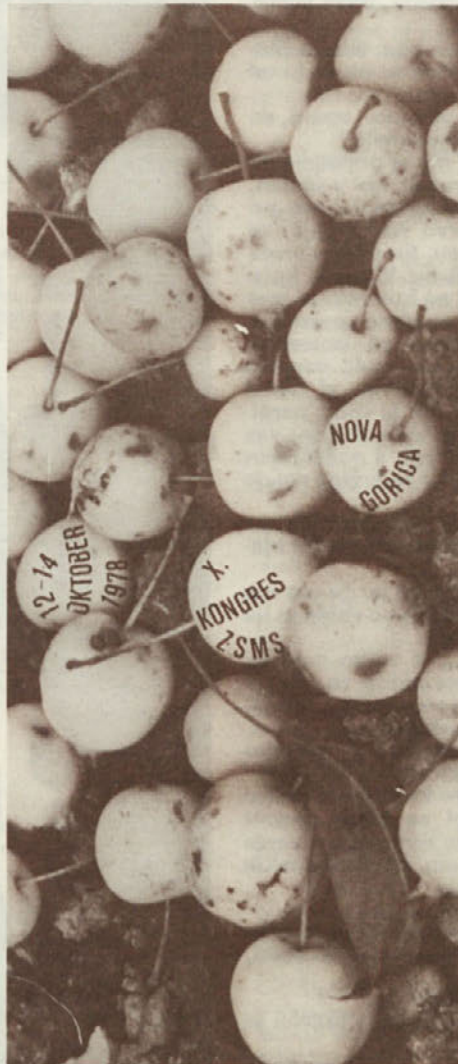
Zanimivejši del razgovorov v okviru seminarja, pa so bili vsekakor t. i. neuradni pogovori in diskusije s študenti v prostem času. Večina študentov je bila nemeščena v Mednarodnem mladinskem centru Rašica, kjer je bilo vse solidno urejeno.

V modrem Jadranu smo se sprostiti od dolgega sedenja in poslušanja včasih mnogo predolgih referatov, kateri pogosto niso bili vezani na temo. V zvezi s tem in zaradi nekaterih drugih pomanjklivosti bi bilo potrebno potek in obliko seminarja nekoliko spremeniti. Predvsem je prišla do izraza, kot že nekaj let nazaj podvojenost seminarja na „akademski del“ in „študentske razgovore.“ Prav tako bi bilo potrebno, da se kompletna organizacija, od bivanja do delovnih zasedanj izvede na enem mestu v skladu s potrebami velikega in značajnega srečanja. Pogosto je prihajalo do zamujanja delegatov itd.

Kljub vsem tem pomanjkljivostim je tudi letošnji seminar pokazal, da takšno sodelovanje, izmenjava izkušenj in mnenj tako velikega števila profesorjev in študentov vsega sveta pomeni nadvse pomemben faktor mednarodnega sodelovanja

Edita Seničar

AGRONOMI DANES

ob delu. Tudi stalna skrb za izpopolnjevanje učiteljev šole je ena od značilnosti, saj je od 13 stalnih učiteljev 6 doktorjev znanosti, 2 magistra, 2 imata doktorat v postopku, 2 pa sta pred zaključkom magistriraja. To je predstavljalo solidno osnovo za razvoj raziskovalnega dela na šoli, pri čemer pa so raziskovalne naloge vedno izhajale iz potreb proizvodnje. Razen tega sodeluje na šoli še 10 učiteljev drugih visokošolskih zavodov mariborske univerze.

Pedagoški proces na šoli poteka v dveh oddelkih:

— v oddelku za tehnologijo s pospeševanjem kmetijstva, ki ima usmeritev za poljedelstvo in živinorejo in usmeritev za sadjarstvo in vinogradništvo;

— v oddelku za kmetijsko strojništvo.

Šola razpolaga s 1700 kv. m učnih prostorov, učilnic, laboratorijev in kabinetov in ima lastno, bogato opremljeno knjižnico. Ker šola nima lastnega posestva, izvajamo praktični pouk v sodobno opremljenih obratih družbenega sektorja in kooperantov ter na posestvu tehniške kmetijske šole. Menimo pa, da prav to omogoča študentom že v času študija neposreden stik s proizvodnjo in seznanjanje s sodobnimi tehnološkimi rešitvami.

Šola je v celoti uveljavila nove samoupravne odnose; upravlja jo svet, sestavljen na tripartitni osnovi iz delegatov uporabnikov, delegatov študentov in delegatov delavcev šole. Delegati uporabnikov in študentov aktivno delajo tudi v organih sveta, v izvršilnem odboru in mnogih komisijah. Dokaj aktivni so zbori študentov in delavcev. Šola uveljavlja svobodno menjavo dela z združenim delom preko posebne izobraževalne skupnosti za agroživilstvo, katere soustanoviteljica in članica je. Prav v okviru te skupnosti se kreira izobraževalna politika in usklajajo potrebe po kadrih, ki zagotavljajo nemoteno delo šole in možnosti za zaposlitev diplomantov.

Šola se aktivno vključuje v reformna prizadevanja in je v intenzivnih razgovorih za formiranje centra usmerjenega izobraževanja. Prepričani smo, da bo šole center usmerjenega izobraževanja odprl možnosti za razvoj šole na drugo stopnjo, kar si je šola zadala kot eno od nalog v svojem razvojnem programu.

Študijski proces smo intenzivirali tako, da poteka v kurzem sistemu, ki omogoča sproti študij in skrajšanje časa študija. Študij se zaključuje z izdelavo diplomske naloge, ki lahko zajema področja različnih predmetov, omogoča pa tudi spoznanje in obdelavo konkretnih tehnoloških problemov. Diplomanti imajo možnost nadaljevati študij na agronomskem oddelku biotehnične fakultete v Ljubljani, pa tudi na ekonomsko tehnični usmeritvi VEKS in se lahko neposredno vpišejo v 5. semestru.

Stojan Vrblj

NJENO VELIČANSTVO — ŠTUDENTSKA SOBA

TAKO BO, DOKLER V ŠTUDENTSKIH NASELJIH NE BO DOVOLJ
SOB

Jesen je čas, ko se masovno selijo ptice in študenti. Ptice se selijo v toplejše kraje, pod južno sonce, in jih imenujemo selivke. Študentje se selijo v univerzitetna središča in jim ni mar, da so nekatera na severu. Nimajo nekega posebnega imena, lahko pa bi jih klicali brezdomci.

Lovci vedo za selitev ptic in skrbno čakajo za grmom s pravljenimi puškami. Željo za soncem plačajo ptice z glavo ali v najboljšem primeru z oskubljenim repom. Preživelim želimo srečno pot.

Gospodinje vedo za študentsko selitev in nestrpno čakajo pri vhodnih vratih, navajene na pogosto zvonjenje in vprašanje: „Doberdan, ali vi izdajate sobo?“ Nekateri v neučakanosti (boječ se, da ne bodo dobile svojega študenta) pohitijo v oglasni oddelek Večera, tiste z občutkom za gospodarnost napišejo svojo ponudbo in jo pribijejo na najbližje drevo pri šoli, oglasno desko, poštni nabiralnik (zelo dobra logika) itd.

Vse iščejo mirnega, poštenega, bogatega študenta brez dekleta (fanta), nekadilca brez kolega, ki mu niso potrebni niti WC niti kopalnica... (Če poznate takšnega študenta, hitro javite, da bi lahko zanj poskrbeli tovariši v belih haljah.)

Nekateri sprejemajo v svoje sobe samo Slovence. Nisem Slovenec (in mi ni niti malo žal, da nisem), pa vendar ne bi hotel stanovati v takšni sobi ne glede na njeno udobnost.

Cene, prepričan sem, že poznate. Če jih ne poznate, upam, da ne boste imeli to neprijetno priložnost, da bi jih spoznali.

Videl sem en takšen oglas in radovednost me je pripeljala na okorno izpisan naslov. Ne bi vam želel, da bi srečali, niti v sanjah, tako maso lažne prijaznosti, ki mi je odprla vrata in me po majavo-ozkih, lesenih stopnicah odvedla v prvo nadstropje, se popolnoma živela v vlogo kustosa v Versaillesu, ko odpira vrata spalnice Ludvika XIV. Vstopim za njo in gledam: V enem kotu dvanajstkvadratne sobe je bil nameščen kavč, na katerem je prej verjetno spal kakšen fakir, in pri vzglavju majhna posteljna omarica. Na nasprotnem zidu okno (verjetno ni potrebno omenjati, da zavese ni), med obema zidoma pa mala vegasta mizica brez enega samega stola, tla pa polepšana, si lahko mislite, s kartonom iz Avstrije! Ob ugotovitvi, da je malo neprijetno, da ni garderobne omare, se gospodinja hitro znajde: vse stvari se lahko dajo na zidni obešalnik in pokrijejo s polivinilom (da se ne praše). Vse, vse mi je jasno, samo kako se knjige dajejo na obešalnik?!

Kuhanje odpade, kopalnice ni, 00 pa je na koncu dvorišča, po katerem se svobodno sprehaja besen pes in pogosto je le od njegove volje odvisno, ali boste imeli usrene gate.

Gospodinjam ni žal vaših glav, samo do tega jim je, da vas kar najbolj oskubajo. Najsrečnejše bi bile, da vas sploh ne vidijo in ne slišijo, da sploh ne obstajate, vendar — da plačate.

Takšno anarhijo, samovoljo, izkoriščanje... je težko najti na katerem koli področju naše družbe: nekatere ptice so vsaj z zakonom zaščitene — študentje niti to niso, inšpektorji zapirajo oči, študentske organizacije se zaradi tega ne sekirajo...

Mogoče pa bi lahko tudi študenta-brezdomca nekako zaščitili. Ali ne bi mogla kompetentna komisija pri UK ZSMS organizirati zbiranje vseh ponudb, posredovanje informacij preko študentskih glasil (ali kako drugače), da bi se kljub vsemu ustvarili neki kriteriji in zagotovilo kolikor-toliko normalno bivanje za kolege, ki ne morejo dobiti postelje v enem od študentskih domov.

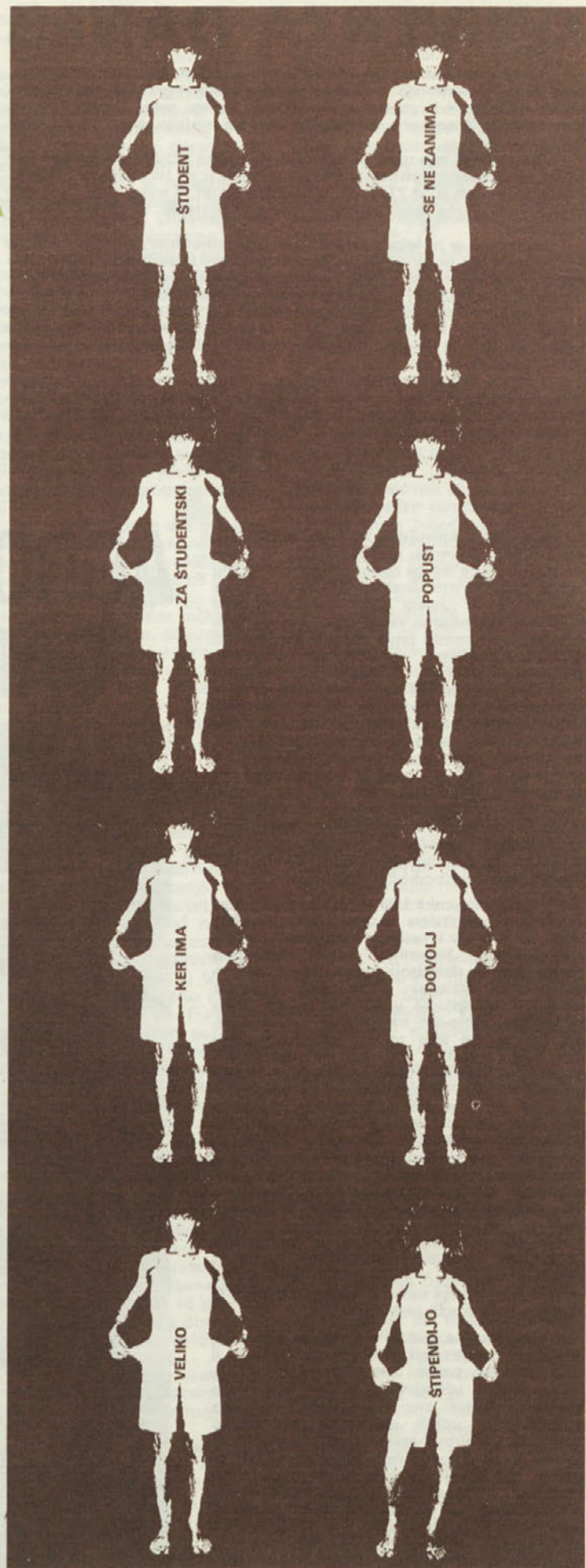
In to ni edina možnost!

Maribor bi bil gotovo edino mesto v Jugoslaviji, ki bi izvedlo takšno akcijo. Vredno bi bilo razmisliti: ne samo, da bi bili edini, marveč tudi koristni.

Za to jesen je verjetno prepozno. Toda za bodočo...

Ker je vsaka jesen doba, ko se masovno selijo ptice selivke in študentje brezdomci.

Ivan Soče

KOMU

ZVENI?

Študentski standard. Za študirajočo mladino vedno aktualno vprašanje.

Pogosto pa tudi za starše, veliko manj za združeno delo in nemalokrat tudi za odgovorne tovariše v družbenih skupnostih. Nekateri viharni trenutki študentske preteklosti so doprinesli k temu, da je danes zanimanje za študenta brez dvoma relativno skromnejše, kot je bilo pred leti. No, ne gre tukaj za splošno in družbeno verificirano prakso, vendar za povsem diplomatsko doktrino prefinjano in filtrirano v družbenih sredinah. To je gotovo vredno obzora. Še bolj nujno pa je opozoriti tudi na drugo plat takšne medalje, ki je še bolj kritična. Gre za splošno študentsko ohlajevanje njihovih aktivnosti v celotnem družbenem procesu odločanja in samoupravne prakse. Prav nič nam namreč ne koristi, če samoupravo študentov na šolah oziroma fakultetah skrivamo za aktivnostjo posameznih redkih za samoupravljanje in družbeni razvoj življenjsko zainteresiranih mladih ljudi, medtem ko masa (z njo pa tudi ves nepotreben balast) študentov hodi po svojih poteh udobja, ne zavedajoč se, kako brezplodno požira velike vsote zato, da na šoli, fakulteti memorira knjige (ne znanje) in jih reproducira pred profesorji, kot občani pa se ne pojavljajo nikjer, ne tam kjer stalno živijo, niti tam, kjer živijo v času šolanja (študentski domovi). Še škodljivejši primeri so tisti študentje, ki niti ne študirajo, še manj pa aktivno sodelujejo v družbeno-političnem sistemu.

JE ŠTUDENTOV STANDARD NA PSU?

V tej primerjavi bom obdelal najpomembnejši del študentskega standarda, ki nam že marsikaj pove, to je študentovo stanovanje. Za primerjavo sem vzela tri sosednja univerzitetna središča: Zagreb, Ljubljana in Maribor. Verjetno pa bi bila situacija v globalu zelo podobna tudi v Škopju, Titogradu, Kragujevcu, Mostarju, Splitu, Tuzli, Osijeku ali pa še kje drugje.

ŠTEVILO POSTELJ V ŠTUDENSKIH DOMOVIH (eno, dvo in troposteljne sobe):

	ZAGREB	LJUBLJANA	MARIBOR
število postelj	6250	3085	976
cena za posteljo	700,00–800,00	460,00–550,00	507–700,00 din

Zelo zanimiva je primerjava, ki nam pojasnjuje, koliko postelj bi mesta potrebovala v študentskih domovih, da bi lahko v njih stanovali vsi študentje, ki nimajo stalnega bivališča v mestu študija ali njegovi bližnji okolici. Torej je primer idealiziran, ker bi nekaj odstotkov študentov vendarle stanovalo po privatnih stanovanjih (sorodniki, znanci itd), tako da moramo, če hočemo dobiti pravo podobo potreb indeks zmanjšati (glej v oklepaju):

	ZAGREB	LJUBLJANA	MARIBOR
približna potreba	4,6-krat	3,8-krat	3,5-krat
okvirna realna potreba	(3,8-krat)	(3,1-krat)	(3,0-krat)

Torej lahko zaključimo, da potrebuje Zagreb približno 4-krat toliko postelj kot jih je trenutno na razpolago, Ljubljana in Maribor pa vsak po 3-krat toliko, kot jih imata danes v študentskih domovih.

Kot je zgoraj razvidno, dosegajo stanarine zelo visoke (ekonomske?) cene, predvsem v Zagrebu in v Mariboru, medtem ko ima Ljubljana solidnejšo ekonomsko kategorizacijo stanarin.

DINAMIKA GRADNJE

Zagreb bo po ugotovitvah lahko pridobil do leta 1985 približno 2000 novih postelj, Ljubljana približno 1250, Maribor pa okrog 800 novih ležišč.

Če bi ocenjevali potrebe po novih posteljah samo za tiste študente, ki uspešno zaključujejo letnik za letnikom in ob koncu v roku diplomirajo, potem potrebuje Zagreb le 1,8-krat, Ljubljana 1,4-krat in Maribor 1,5-krat toliko postelj, kot jih imajo na razpolago danes. Temu številu novih ležišč lahko rečemo, da so nujno potrebna (Zagreb okrog 16.500 postelj, Ljubljana približno 8000 postelj in Maribor okrog 3000 postelj) – dolgoročno gledano.

V Zagrebu gradnja študentskih domov ne poteka po načrtih, čeprav so letos pridobili 850 novih ležišč, zaostajajo za načrti v zadnjih letih s 600 do

700 posteljami primanjkljaja. Tudi Maribor in Ljubljana sta pri gradnji študentskih domov precej časa zaostajala. Stanje se je bistveno spremenilo na bolje v zadnjih dveh letih, odkar obstaja v Sloveniji Družbeni dogovor o gradnji študentskih in dijaških domov, ki se dobro in učinkovito izvaja.

POTREBE NISO LE ŽELJE

Če upoštevamo, da je bilo letos zavrženo v Zagrebu okrog 1500 prošelj za pridobitev postelje v študentskih domovih, pa temu dodamo še vse tiste ki so prispele kasneje in upoštevamo vso maso študentarije, ki stanuje po privatnih sobah in je pogosto podvržena finančnemu izsiljevanju, potem lahko zaključimo, da Zagreb verjetno potrebuje v tem srednjeročnem obdobju vsaj še 2000 novih postelj:

V Sloveniji je stanje že bližje končni rešitvi. V vseh študentskih domovih v Ljubljani je bilo do konca septembra nerešenih le še približno 658 prošelj, kar pa številko še zmanjša na približno 500, če vemo, da bivajo v študentskih domovih še vedno številni, ki ne izpolnjujejo za to predpisane pogoje. V enakem obdobju je bilo v Mariboru zavrženih samo okrog 160 prošeljcev.

Za primerjavo: v Sarajevu odklonijo letno 3500-4000 prošelj za sprejem v študentske domove zaradi premajhnih kapacitet. SE NEKAJ ZANIMIVOSTI

ŠE NEKAJ ZANIMIVOSTI

V Zagrebu zberejo študentje s stanarini približno 80 odstotkov sredstev od ekonomske cene. Medtem, ko prispeva republiška skupnost za usmerjeno izobraževanje 12 odstotkov, krijejo ostalo študentski domovi z notranjimi subvencijami (družbeni dogovor v SR Hrvatski iz leta 1973).

V Ljubljani in Mariboru je kalkulativna podoba stanarine nekoliko drugačna, kot v SR Hrvatski: študentje plačujejo le okoli 62 odstotkov od dejanske cene za »ekonomsko«
poslovanje študentskih domov. Izobraževalna skupnost SR Slovenije namreč namensko pokriva amortizacijo nepremičnin in opreme ter investicijsko vzdrževanje (7,18%), katerega pa naj bi v prihodnje pokrivalo ekonomsko poslovanje študentskih domov.

Verjetno je v navedeni odločitvi izobraževalne skupnosti SRS zajet tudi odnos-neodnos študentov do svojega bivalnega okolja?

„UBOGI“ ŠTUDENTJE OB STRANI?

Študentje vedo povedati povsod približno enako: mesto in republika sploh nista zainteresirana za napredek študentskega standarda (Zagreb). Prav tako menijo zagrebški študentje tudi, da Univerzitetna konferenca ZSMH in Republiška konferenca ZSMH nista napravili vsega potrebnega za reševanje študentskega standarda. Podobno je mnenje med vseh študenti v Mariboru in Ljubljani, katere srečaš na ulici, na šoli ali v gostilni.

Drugače pa menijo tisti študentje, ki so aktivno ali pa vsaj delno vključeni v dejavnost in poslovanje študentskih domov. V Ljubljani so prepričani, da se stanje z boljšo organiziranostjo študentov v ZSMS in v ZK v zadnjem času bistveno izboljšalo, kar pa za Maribor ne bi mogli trditi, ker so nastala prav v zadnjem času nekatera pereča nesoglasja.

V vseh mestih pa so si mnenja študentov slična tudi v tem, da je potrebno čimprej rešiti študente iz oderuškega privatnega stanovanjskega razmerja.

Ne le v Zagrebu, temveč v vseh štirih univerzitetnih središčih SR Hrvatske v (Osijeku, na Reki, v Splitu in Zagrebu) pričakujejo, da se bodo začeli reformistični odnosi v usmerjeno izobraževanje nadaljevati in bo tako prišlo med združenim delom in visokošolskim usmerjenim izobraževanjem do še bolj planskih skupnih nalog v vzgojno-izobraževalnem sistemu, kar bo pripomoglo tudi k razreševanju študentskega socialnega stanja in v končni obliki zavarovalo študentov standard. Nikakor pa ne pozabijo v svoji diskusiji omeniti, da bo potrebno sistem štipendiranja še bolj razviti in odpraviti dosedanjo prakso študijskih kreditov, ter le-te uporabljati samo kot izjemno obliko pomoči socialno najšibkejšim študentom.

V Sloveniji je štipendiranje steklo, vendar bo potrebno odpraviti z novimi dokumenti še nekatera nerešena vprašanja.

Kakorkoli že, vendar je nepripravljenost študentske mladine in njihova neresnost tako v soupravljanju študentskih domov, kot tudi v razreševanju štipendijskih vzolov vse preveč očitna, saj meji že na množično resignacijo in apolitičnost sloja.

Verjetno se moramo zavedati, da ne bomo mogli vedno ždeti ob koritu, v katerega nam dobrovoljni uslužbenci mečejo kos kruha in naš standard, temveč se bo potrebno povzpeti na noge in pomagati doslej maloštevilnim aktivnim kolegom!

KARATE JE VDRL MLADINI PREPOVEDANO?

V MLADE DUŠE

ZA UVOD...

Filmske distribucije nas preplavljajo z nasiljem in pornografijo, še posebej pa s — KARATEJEM. In ob tem se poraja problem imitiranja mladine (kar za študente ne velja — ali pač?), ki v veliki večini, potem ko si je ogledala v kinematografu „veščine“ Bruce Leeja, uprizarja „coprnije“ kar v živo — po mariborskih ulicah in marsikje drugod. Začuda a te atrakcije malokoga motijo, odkrito rečeno — nikogar. Za primerjavo: če ste

Katedro pridno prebirali v lanskem letu, potem veste, kako množica na strip gleda s sovraštvom, medtem ko ocenjuje filme tega žanra zelo pozitivno, obiski to potrjujejo...

KAJ JE SPLOH KARATE (KUNG-FU?)

Najkrajše povedano, karate je šport, v katerem nasprotniki takmujejo, kdo bo koga premagal. Za razliko od zahodno-evropskega boksa, tako imenovani kitajski boks ali boks vzhoda ni omejen na udarce z rokami, temveč je dovoljeno udarjati tudi z nogami.

Karate, vir bojne spretnosti Japoncev, danes pa predmet zanimanja širokih množic, je eden neprecenljivih dokazov človeške modrosti. Vsakdo občuduje neverjetno moč, ki jo mojstri karateja pokažejo pri lomljenju lesa in kamna z golimi rokami, saj je neke vrste čarovnija, ki urenjuje nekaj nemogočega. Čeprav je zgodovina karateja stara, sta njegova tehnika in moč vedno novi. Karate sega v prvo obdobje človekovega razvoja in se še danes razvija in izpopolnjuje.

Karate je bil desetletno zadnje sredstvo obrambe; lahko je tudi vam.

KAJ SO PAVEDALI ENI...

Pa sem se naredil Francoza: gruči ljudi, ki so odhajali iz kino dvorane, in mimolodim, ki so z zanimanjem opazovali „klanje“ mariborskih „Leejev sem zastavil vprašanje, kaj mislijo o škodljivem psihološkem vplivu na najstnike, pa sem dobil takšne odgovore: „Me to čist' nič ne briga...“ „Ja, včas mi je, saj tudi sam treniram karate...“ „Naj se mladi izdijajo, dokler je še čas, saj smo mi bili prav tako nekoč mladi (?)...“ Pa sami presodite, če moje prejšnje ugotovitve kaj veljajo!

... IN KAJ DRUGI (A)I?

Dipl. psiholog Herta Trikič: „Vpliv je različen: odvisen je od tega, ali film gleda agresivna, ali neagresivna mladina. Svojo agresivnost slednji projicirajo na glavnega junaka in razživijo svojo agresivno vsebino v tem junaku. Nujno je tudi, da se pogovorijo s starši in učitelji ter da jim ti razložijo, zakaj je to tako (?).“

Po tem modrovanju sem prišel do sklepa, da so mnenja različna, okusl pa še posebej!

... IN ZAKLJUČEK

Če pogledamo dobre strani teh filmov: v sebi nosijo sporočilo, ki je v vsakem primeru pohvalno — Bruce Lee (konkretno) se je VEDNO boril proti zlu, ni nikoli napadal slabotnejše od sebe itd. Po drugi strani pa moramo upoštevati, da so to filmske kopije iz države, katerih sedmo umetnost zelo malo poznamo in da je to neke vrste prikaz življenja v državi daljnega vzhoda — Kitajski.

Dokler je še čas, pa bi veljalo prepričati nekritičen odnos mladih ob gledanju teh dvobojev na filmskem platnu. Toda, dokler bodo naše distribucije (Kosovo, Makedonija) kupovale vse, kar jim bodo iz Hongkonga in vzhodnih držav pristojni ponujali, tako dolgo ne bo moč ukrepati. Zavedati pa se moramo, da „maček v žaklju“ prinaša veliko denarja, saj občinstvo ni ravnodušno do „kung-fujcev“. Do sedaj pa ni bilo polemike, kako lahko karate film psihično vpliva na mlade in v kolikšni meri jim lahko onemogoči njihov nadaljnji normalni duševni razvoj. Drži pa verjetno, da je film, natrpan s kitajskim bokaom, prava igrača v primerjavi s filmom, v katerem mrgoli nasilja, krvi, umorov...

-marko-

Val nasilja in spolnosti preplavlja filmska platna. Gre za pojav, o katerem velja pošteno razmisliti, za nekaj, kar se je — na nesrečo — že spreverilo v vsakdanjost, če ne celo kar v obvezen izpovedni rekvizit velikih umotvorov sodobne filmske umetnosti.

Religija „naturalističnega slikanja podobe današnjega sveta“ si z neverjetno naglico pridobiva vernike med filmskimi ustvarjalci, z vso možno vdanostjo pa sprejemajo njene „nauke“ milijonske množice obiskovalcev kino dvoran. Kolikor je razveseljivo, da se kinematografiji spet polnijo, je hkrati zaskrbljujoče dejstvo, da je med gledalci večina doraščajočih, največkrat še ne polnoletnih mladostnikov, ki dojemajo razprodajo opolzčnosti in groze kot novoletna darila.

Tak primer je bil zapisan na beograjskem FESTU pred štirimi leti: na tako imenovanem „posebnem programu“, kjer so vrteli filme z delikatno tematiko in je bil vstop možen samo s posebno dovolilnico, so se pred platnom zbrali v glavnem mladi med petnajstim in dvajsetim letom. Kako so dojemali sporočila predvajanih del, se je najbolj izrazito pokazalo med predstavo Peckinpahovih Slamnatih psov. V najbolj brutalnih, nasilnih in grozljivih prizorih, ko so se „normalnim“ gledalcem od gnusa ježili lasje, so glavnega junaka razvneto spodbujali. Njihovo zmoto je skušal po projekciji režiser Sam Peckinpah popraviti:

„Razumite vendar. Moj junak je negativna osebnost!“

Eden od načinov, kako bi zaščitili mlade pred tako nekritičnim odnosom do nasilja in življenja nasploh ter pred popolnim dehumaniziranjem, je dopolnilo zakona o kinematografiji, v katerem je zajeto področje filmske repertoarne politike. Gotovo to ni edina rešitev, bržkone pa najučinkovitejša.

Republiške komisije za pregled filmov — v filmskih krogih imenovane kratko cenzura, sestavljene iz vplivnih družbenopolitičnih, javnih in kulturnih delavcev, so že doslej odločale o domači produkciji, prav tako pa tudi o odkupu uvoženih filmov distribucijskih podjetij. So pa bile njihove pristojnosti v preteklosti opredeljene medlo in vse premalo učinkovito.

Po medrepubliškem dogovoru o prepovedi gledanja filmov z „neprimerno tematiko“ za obiskovalce, ki še niso dopolnili petnajstega leta, so republiški zakoni dopolnjeni s pomembnimi določili. Tako odstavek o javnem obveščanju filmskih delavcev, katera dela so mladoletnim prepovedana.

Če je resnica povedana z umetniškim jezikom in poštenim namenom, pa čeprav v filmu z ljubezenskimi ali krvavimi prizori, gotovo ne širi škodljivih posledic. Vseeno pa tega ne prezirimo in zavarujemo podmladek pred poplavamami nasilja in perverznošči, dokler je še čas.

Zamujeno se težko popravi.

D. RUS

Izraz „free jazz“ vzbuja pri različnih ljudeh različne asociacije, odvisno pač od njihove dojemljivosti za glasbo, glasbene izobrazbe, pa tudi od njihove starosti. Za nekatere pomeni ta beseda nekaj razburljivega in nepredvidenega, za druge pa je to zmeda v glasbi. V katerikoli razred se že uvrščate, morate priznati, da si free jazz zadnja leta neovirano pridobiva naklonjenost občinstva. To se občuti tudi pri nas, saj so koncerti in razni zapisi o tej zvrsti glasbe vse pogostejši. Šli smo že celo tako daleč, da starejše jazzovske struje skoraj popolnoma zanemarjamo.

Če pogledamo občinstvo, ki hodi na tovrstne koncerte, opazimo, da tvori večino mladina. Iz tega bi sicer lahko sklepali, da je free jazz glasba mlada generacija, vendar pa se zanj zanima tudi precej starejših, zato bi takšne trditve pustili ob strani. Vendar pa je ta glasba naletela med mladimi na boljši sprejem, saj so ti dojemljivejši za vse nove smeri v glasbi. Ob tem pa se postavlja vprašanje, koliko teh obiskovalcev je tudi v resnici ljubiteljev jazzu in ne le tako imenovanih „pozerjev“. Verjetno jih večina spada v prvo skupino, saj bi se bilo dve uri pretvarjati ob glasbi, ki je ne razumeš, zares težko. Nekaj pa jih verjetno le spada tudi v drugo skupino.

In če jih je večina zares ljubiteljev jazzu, kaj je temu vzrok? Glavni vzrok lahko iščemo v rock glasbi. Ta je proti koncu petdesetih let izpodrinila jazz in ga obsodila na „BERAČENJE“. Vendar pa je rock po svojem začetnem zagonu prešel v mirnejše vode, v obdobje, ko ni bilo več svežih idej in ko je njegovo poslanstvo začelo izgubljati svoj namen. Takrat je občinstvo začelo iskati (in še vedno išče, saj se to dogaja v zadnjih nekaj letih) nekaj novega, kar še ni v tolikšni meri podvrženo kovanju dobičkov. In to svojo zamenjavo je našlo v jazzu. Le-ta se je v vsem obdobju vladavine rocka razvijal in doživel revolucijo, ki je pripeljala do free jazzu. In kaj je sploh free jazz?

Najenostavneje bi ga lahko označili z novim stilom, novim črnim gibanjem, ki je nastalo kot nasprotje jazzu, ki so ga iznašli in igrali črnici in je nato bil dolgo časa koloniziran od belcev. Poleg izraza free jazz, so se pojavili tudi še izrazi, „črna glasba“, „nova glasba“ in „nova stvar“. Vendar je prej že dosti stvari bilo imenovanih nova glasba, in ker ta izraz z leti izgubi na pomen, bi ga izpustili. Prav tako bi lahko pustili ob strani izraz „črna glasba“, saj je že jazz kot celota črna glasba. Torej nam ostane izraz „free jazz“. Primerna izraza pa sta tudi še „avantgarda“ in „kreativna glasba“.

Začetek free jazzu je ORNETTE COLEMAN, ki je leta 1960 izdal ploščo z nenavadno zasedbo in še bolj nenavadno glasbo. Razumljivo je, da so ga, kot večino drugih novatorjev, ostro zavrnil. S svojo glasbo je zavrnil vse dotodanje norme in razburil glasbene kroge. Kritiki ga na začetku niso hoteli priznati, ker so dejali, da to sploh ni jazz. Glasbenike pa so začeli proglašati za klovne, ki se ne spoznajo na glasbo in ne obvladajo svojih instrumentov ter se ne zanimajo za svoje občinstvo.

Če bi pogledali s stališča glasbenih razlik med free jazzom in ostalimi stili jazzu, so predsodki kritikov upravičeni. Toda kaj je pripeljalo do takšne glasbe? Izraz FREE POMENI OSBOBODITEV pred različnimi dogmami, ki jih še vedno prinaša današnji čas. Prav tako je bila ta glasba tudi upor proti belemu komercialnemu gošpstvu. Kljub temu da je free jazz bil v začetku popolnoma v oblasti črnih glasbenikov, ga danes igra že mnogo belcev, ki v njega vnaša svoje poglede na to glasbo ter svojo tradicijo.

Pri podrobnem vpogledu v to zvrst glasbe opazimo tele značilnosti: Tema je ZANEMARJENA, čeprav ne popolnoma opuščena. Prav isto se dogaja tudi s tonovskim načinom in taktom. V uporabo je prišlo MNOGO NOVIH INSTRUMENTOV, ki se prej niso mnogo uporabljali. Med temi so tudi mnogi primitivni zvočni instrumenti ter nekateri folklorni instrumenti. S tem je prišel zvok na prvo mesto. Sestavljajo pa ga tudi takšni zvočni efekti, kot kričanje, šumenje, kruljenje, piskanje itd. Glasbeniki so postali specialisti, in tako je prišel v uporabo izraz „MULTI-INSTRUMENTALIST“, ki označuje glasbenika, ki igra več različnih instrumentov. V free jazzu tudi ni klasičnih solistov, temveč je na prvem mestu KOLEKTIVNA IMPROVIZACIJA. Ritem je POLIRITMIČEN in se opira na afriške ritme. Iz vsega tega vidimo, da je free jazz bogat po raznovrstnosti glasbenih oblik. Čeprav je ta glasba črna in je bila naperjena proti belcem, to drži le za njene začetke. Danes je to tako bogata glasba po izraznih oblikah, da v vseh delih ne moremo razbrati samo upora, temveč tudi še kaj več.

Z nastankom free jazzu pa so pričele nastajati tudi nove gramofonske družbe in organizacije. Ti dve značilnosti sta se najbolj razbohotili v začetku. Danes pa že mnogo glasbenikov snema za velike družbe, saj se vse majhne družbe niso mogle prebiti na površje. Med različnimi združenji bi veljalo omeniti dve napol sindikalni organizaciji. To sta AACM (Združenje za napredek kreativnih glasbenikov) IZ CHICAGA IN JAZZ COMPOSERS GUILD IZ NEW YORKA. Prvo je ustanovil Richard Abrams leta 1965, drugo pa trobentač Bill Dixon leta 1964. Njihov namen je bil stopiti na prste diktaturi nočnih klubov, gramofonskih družb in kritikom, torej pomagati svojim članom k boljšim pogojem za delo.

Free jazz je torej le še ena STOPNJA V RAZVOJU JAZZ GLASBE. S tem se je izpolnila napoved mnogih, ki so dejali, da je prihodnost jazzu odvisna od položaja črncev v naši družbi, saj so le-ti vedno bili inovatorji. Free jazz je torej odsev položaja črnih ljudi in ga vsekakor ne moremo imeti za zadnjo in najvišjo stopnjo jazzu, čeprav to trenutno je. Vendar le do tedaj, ko ne bo nastalo kaj novega.

Ta članek je le del tistega, kar bi se dalo povedati o tej zvrsti glasbe. Ker je danes med nami mnogo privržencev tega stila, naj bi ta članek služil kot pripomoček k lažjemu razumevanju njegovega poslanstva. Za ostale pa naj dodam še tole. Vsak stil jazzu (pa tudi drugih glasbenih zvrsti) je v svojih začetkih naletel na ogorčene nasprotnike, ki so ga izpodbijali. Vendar pa danes celo bebopa nekateri nočejo več poslušati, češ da je preveč tekoč, v svojih začetkih pa je pomenil isto kot danes free jazz. In verjetno bo le-tega doletela ista usoda.

Drago Babič

FREE JAZZ – PRILJUBLJENOST ALI LE MODA

SONČNA POT NA NOVI POTI

Komisija za prireditve mladinske organizacije gimnazije Miloša Zidanška nam je v novem šolskem letu pripravila glasbeni večer, na katerem se je predstavila ljubljanska jazz skupina, točneje trio SONČNA POT. Njen nastanek in uveljavitev je bil pravzaprav rock-festival Nova Gorica. Koncert je bil sprva namenjen „interni uporabi“, toda na njem so se zbrali tudi ljudje ostalih „slojev“, tako da je amfiteater kazal impozantno podobo sardin v škatlji. Okoli 350 poslušalcev...

Že zasedba Sončne poti pove dovolj: Ratko DIVJAK (bobni; snemal LP s skupino September, stalni član ljubljanskega RTV orkestra, 4-letno sodelovanje s trobentačem Boško Petrovičem), Dani GANČEV (bas-kitara, klaviature, po rodu Bolgar) in Lado JAKŠA (klaviature, melotron, saksofon).

Razveseljivo je, da so se po nastopu v Novi Gorici člani precej popravili, tako z idejne kot tehnične plati. Njihove teme so bile sicer v petek večkrat iste, toda znali so jih zaigrati tako, da je ideja zvenela povsem drugače. Njihova glasba temelji na ritem sekciji, predvsem po zaslugi Divjaka. Gančevu igranje na bas kitara pa včasih spominja na „električnega kitarista“, kar ima pozitivno posledico: popolen zvok!

Zvočna barvitost in izredno izostren čut za ustvarjanje vsakemu trenutku ustreznega zvočnega odgovora, njihova medsebojna skladnost in odzivnost, ne pa tudi uigranost so elementi, ki njihovo glasbeno sposobnost povečujejo. Vsebinska in način podajanja pa je tipičen primer jazzovskega bistva kulturnim in duhovnim tradicijam svojega okolja. Morda bi bilo potrebno nekoliko več občutka, da bi pritegnili poslušalce, saj je prilagoditev glasbe avtentična, tako da je njihov jazz že prerasel v povsem samostojno in zelo perspektivno jazzovsko ustvarjanje...

Na prisotne pa tudi sicer ne morejo napraviti globljega vtisa, saj težijo k akustiki (za katero pa ni prostorskih pogojev), pozna se tudi vpliv evropskega jazzu. Vsekakor je alfa in omega zasedbe Lado Jakša, ki prevladuje s svojim liričnim ali če hočete romantičnim duhom.

Ne bi bilo napak, če bi se podobni koncerti v prihodnosti nadaljevali in upamo, da si s tem koncertom mladinska organizacija gimnazije Miloša Zidanška ni postavila spomenika!

Darko Rus

UNIVERZITETNA KNJIŽNICA IN NJEN RAZVOJ

75 let obstoja mariborske Univerzitetne knjižnice je pomembna obletnica, ki jo je bilo treba osvetliti na več načinov. V Razstavnem salonu Rotovž je bila na vpogled razstava, ki na dveh panojih govori o 75-letnem delu knjižnice, medtem ko je v avli Univerzitetne knjižnice na najboljši zgovoren način prikazan razvoj oziroma faze v njenem razvoju:

- ustanovitev
- po prvi svetovni vojni prehod iz zasebne v javno študijsko knjižnico iz povsem preprostega razloga, ker mesto Maribor ni zmoglo vzdrževati je s knjigami, posredi pa je bilo tudi finančno vzdrževanje.
- rokopisni in fotografski dokumenti iz časov, ko se je knjižnica kalila.
- nezadržen razvoj po drugi svetovni vojni.

Razstava, ki jo je skrbno pripravil sedanjí ravnatelj UK, prof. Bruno Hartman, je še posebej namenjena dolgoletnemu ravnatelju UK, pesniku, bibliotekarju, literarnemu zgodovinarju, prof. Janko Glazerju. Ta je s svojim dolgoletnim trudom in trdim delom prispeval levji delež k temu, da je danes Univerzitetna knjižnica vsega spoštovanja vreden objekt, ki se med drugim ponaša s trenutno 300 tisoč knjigami in zvezki...

V predverju UK pa so v začetku septembra pripravili tudi razstavo Univerza in združeno delo. Večina vitrin je bila namenjenih šolam, ki se konkretno izirajo v širšem smislu vključujejo v združeno delo: Visoka kranjska šola za organizacijo dela, Visoka tehniška šola in Pedagoška akademija, ki si je prizadevala, da prikaže tisto, za kar se predavatelji usposablja. Časovni obseg je zajemal leta 1976–78, tematski pa diplomske naloge študentov, poglobljene doktorske razprave...

Darko Rus

ŽIVLJENJE S KNJIGO

Knjiga je svet, ki v njem živimo. In je preteklost — najboljša, kar je bilo povedano v našem ali kateremkoli jeziku sveta. Je prihodnost, ki jo skušamo doumeti, se nanjo pripraviti, biti zanjo pripravljeni tudi na odrekovanja ali žrtve.

Knjiga je zapis usode celotnega naroda. Kajti narod se je oblikoval ob besedi svojih najboljših umov in mojstrov peresa, rasel in zorel za prostor med drugimi narodi, ki so že presegli poprečje.

Knjiga je jezikovna zakladnica; enakovrednost naroda se meri z visoko stopnjo jezikovne izbrušenosti, besednim bogastvom, ki ga premore in ga je najti v njegovi knjiženosti.

Knjiga je torej nosilka kulturne rasti posameznika, družbe, naroda; je orožje v spopadu z nevednostjo, zaostalostjo, plitvostjo; pomaga premagovati nižine duha, majhnosti v nas, duhovno revščino; razmika ozka obzorja. Ob knjigi šele dorastemo nalogam in dolžnostim. Postanemo sposobni za vrednotenje dobrin, napovemo boj nevednostim v nas, kajti knjiga pomeni prodor iz neosveščenosti v jasnot spoznanj, v kulturni vsakdanjik, ki bo naša skupna in nenehna potreba.

Ne, knjiga zares ni prazna beseda.

Kajti razveseljiv zgodovinski razvoj našega naroda je naravna posledica tudi vloge in pomena naše književnosti, ki nas je vzdignila iz anonimnosti; zato nas obvezuje iz dneva v dan. Tudi boj naših rojakov onstran meja domovine se opira na izročilo, zapisano v knjigah, kakor je bila do osvoboditve tudi nam domača knjiga v domači besedi poglavitna opora za ohranjanje slovenstva in naših pravic. Ni razvoja brez knjige. Največje, najplemenitejše, najbolj izbrano, kar je rodil človeški duh, je skrito v njej, treba je znati samo poiskati. Kdor ljubi knjigo, ljubi hkrati lepo besedo, pogumno misel, pošteno dejanje, resnico in svobodnega duha.

Nada Gaborovič

Razen v Univerzitetni knjižnici si bralci lahko sposojajo knjige v Mariborski knjižnici, ki ima široko razpredeno knjižnično mrežo:

— na Rotovškem trgu je Osrednja knjižnica za odrasle bralce, njena soseda pa je

— Pionirska knjižnica, namenjena mladim bralcem.

— Knjižnica Tabor (Dvořakova 3) ima tudi dva oddelka — posebnega za odrasle in posebnega za mlade bralce.

Na mestnem območju delujejo še naslednje enote Mariborske knjižnice:

— Knjižnica Tabor,

— Knjižnica Studenci,

— Knjižnica Pobrežje.

Mariborska knjižnica približuje knjižnično gradivo svojim bralcem tudi v knjižnicah v naslednjih krajih:

— Sentilj,

— Ruše,

— Hoče,

— Pekre.

V nekaterih krajih nadomešča stalna izposojevališča bibliobus — potujoča knjižnica.

PROGRAM KONCERTOV V SEZONI 1978—79

Tudi letos se je Glasbena mladina Maribor skrbno pripravila na novo koncertno sezono.

V redni sezoni (abonmajski koncerti) bomo imeli priložnost slišati:

- 30. 10. pihalni kvintet Paul Taffanel, Pariz
- 7. 11. Šlezijaska filharmonija, Poljska
- 8. 12. Schubertov kvartet, Dunaj
- 20. 12. Slovenska filharmonija + APZ Boris Kraigher, spored: Anton Lavjovc (obletnica)

- ? 1. komorni zbor RTV Ljubljana
 - ? 3. Simfonični orkester, Madžarska
 - ? 4. Pedro Soler, kitara, Španija
 - ? 16. 4. Igor Ozim, Marjan Lipovšek
 - ? 10. 5. Lazar Berman, klavir, Sovjetska zveza
 - ? Obisk koncerta v Zagrebu: orkester iz ZDA
- Abonmaji so že na voljo, cene pa so naslednje: študenti 160 dinarjev, ostali 400 din.

Glasbena mladina sprejema tudi prijave za obisk dveh koncertov v Zagrebu, in sicer: 7. 10. Zbor in orkester Karl Richter, München; 18. 10. Rezidenc orkester, Haag.

Cena obiska ni pretirano visoka: okoli 160 dinarjev!

Po novih zakonitostih bo v Bosni in Hercegovini učenec moral končati osnovno šolo do petnajstega leta, medtem ko bo študent izgubil pravico do socialnega zavarovanja potem, ko bo dopolnil 26 let. Trajanje višješolskega študija je omejen na štiri leta, visokošolskega pa na šest let. Kaj bodo storili tisti neredki „luftarji“, večni študentje, nesmrtni študentje“ itd. iz zakona ni razvidno!

Potem, ko smo spremanili sistem financiranja športnih dejavnosti iz nepravilnega v „pravilen“ so se postopoma pričeli tako obnašati tudi naši dosežki v različnih športnih panogah: najprej v nogometu, nato v rokometu, potem v namiznem tenisu, pa hokeju in mogoče še kje? Prepričani smo lahko le, da bo potrebno kaj kmalu nekaj storiti, sicer se nam utegnejo še takšni asi, kot so funkcionarji izroditi!

JAVLJA

LJUBLJANA (dopisnik Podnajemni Paviha):

V Ljubljani je še vedno praznih več sto stanovanj, od katerih jih je večina v družbeni lasti. S tem je zanemarjen zakon, ki ureja to področje.

Na drugi strani Ljubljana še vedno nima sprejetega odloka o podnajemniških razmerjih, tako da ostaja problem izkoriščanja podnajemnikov in zlorabe njihove pravice do normalnih (ali vsaj zaslužnih) stanovanjskih razmer še vedno nerešen.

Pred nedavnim so v izvršnem svetu skupščine mesta Ljubljane glasovali o veljavnem družbenem normativu stanovanjske površine na prebivalca, ki naj bi znašal 20 kv. m. Za vsak kv. m nad normativno mejo naj bi lastniki plačevali obvezno 2% prispevek, vendar se člani s tem niso strinjali.

Verjetno so prav ti člani med tistimi, katerih normativ na prebivalca naj bi znašal kar 100 kv. m.

BEOGRAD (agencija Lutaličin stan):

Obstaja predlog, da bi delovne organizacije lahko zaposlovale nove delavce le v primeru, če imajo zanje primerna stanovanja.

To pomeni, da delavec, kolikor še nima rešenega stanovanjskega vprašanja, ne more dobiti ustrezne zaposlitve oziroma da bo zaposlovanje novih delavcev kmalu usahnilo, kar je v neskladju s srednjeročnim načrtom družbene razvoja Jugoslavije.

Takšna je namreč konkretna situacija v stanovanjski politiki, občutljiva in neorganizirana, zaradi česar rinemo in rinemo, pa še vedno po dreku. Ponekod celo globlje in globlje...

CELOVEC (novinar pri AR Zeit Adolf Feldnua)

Potem ko je Todor Živkov („gusar sovjetske hegemonizacije in marioneta svetovne manjšinske tiranije“) obiskal svoje nadvse ljubljene kolege zelenkastega napuha hitlerjanske drhali, ki se rojeva v odprti Evropi, je v svojem komentarju novinarjem izjavil, da si je želel na Koroško, ker tam še ni bil. Veliko verjetneje je, da so mu hoteli dinastovci pokazati, kako uspešno rušijo dvojezične table in prepričujejo svet o sožitju dveh nacij. Živkova pa je to še kako zanimalo.

Nenazadnje je dobil novih moči za ščuvanje proti tistim Makedoncem, ki jih v Bolgariji „sploh ni!“

BONN (tajno dopisništvo Klausholz)

Potem ko se je izvedelo, da dvostranska izmenjava teroristov med Jugoslavijo in ZR Nemčijo ne bo, so se pričeli novi premiki v nemškem podzemlju, kjer se pripravljajo nove akcije.

„Teroristična aktivnost zajema edino možno varlanto boja proti skorumpiranemu in protislovnemu svetovnemu sistemu.“

„Nemci se lahko zanesejo na več desetstisoč ‚sistemskih reformatorjev‘, ki bodo v nekaj desetletjih povsem spremenili izkoriščevalsko in nehumano podobo prostora.“

Še to: v vrstah terorističnega podzemlja je več kot polovica (82...) izobražencev, ostali pa so v veliki večini študentje ali diplomanti, za katere domovina nima zaposlitve, kos kruha, ki ga dobio dnevno, pa ni primerljiv z razkošjem kapitalistov.

VELENJE (vest iz kabineta Grega Šaleka)

Pred nedavnim je prišlo do ponovnih (že tradicionalnih) obtožb nliške Elektronske industrije na račun novih investicij Gorenja v ptujsko tovarno črno-belih televizorjev.

Kot je bilo ugotovljeno, ne gre za nikakršno podvajanje kapacitet, ker se bo velenjska proizvodnja prenela v Ptuj.

Brez dvoma je tukaj krepko prisotna zavist El Niš, ki investicijsko ni povsem sposobna, sicer bi verjetno brez vprašanj in dogovorov z ostalimi proizvajalci v Jugoslaviji investirala v nove proizvodne kapacitete, kar je pogosta tudi praksa na vzhodu ali jugu.

TITOGRAD (dislocirana enota Kate-Krah kod Pobjede)

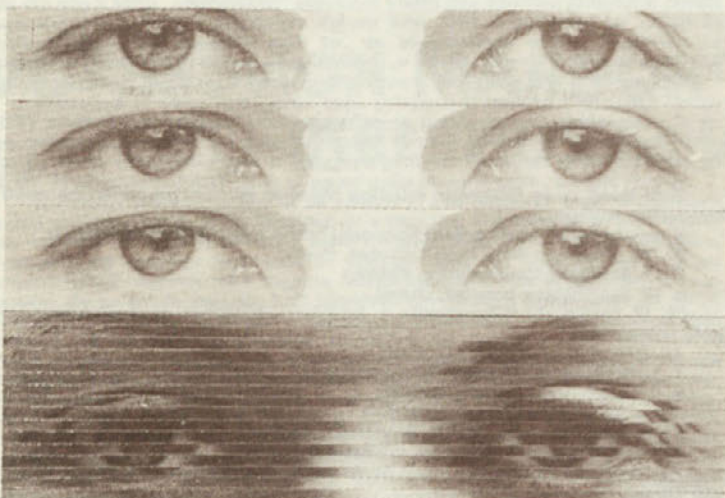
Republiški sekretar SR Crne gore za delo, zdravstvo in socialno varstvo dr. Branko Poček je pred nedavnim izjavil, da lahko prideš pri nas do bolniške postelje le s podkupnino, kar je posledica splošno razširjene korupcije v zdravstvu in samoupravno degeneriranega dela generacije.

V zvezi s tem je tovariš Stane Dolanc opozoril, da množično teptamo človeško etiko, ko izkoriščamo bolezni in nemočnega bolnika.

Če sedaj pogledamo še dejstvo, da odpade skoraj dve tretjini izgub v negospodarstvu na zdravstvo, potem lahko prepričljivo potrdimo: SVINJARI-JAI!

Še vedno lahko ob takšnih resnicah samo podvomimo v resnično humanost dnevne samoupravne prakse.

PERISKOP

Povsod v svetu, kjer se dvigajo revolucije in je razredni duh na pohodu (Nikaragua, Iran, Afganistan, Čad...) so vodilna sila prav organizirana združenja študentov.

Pri nas pa revolucionarnosti študentov niti v vsakdanjem življenju ni občutiti. Kako to?

$$0 = 0 _ 0 + 0 = 0 =$$

„NOČEMO CINKARNE“ — parola, ki se je nedavno tega pojavila na celjskih zidovih.

Začisto je, da je potrebno na tako nekuštren način, kot je malanje sten, reševati življenjsko pomembno vprašanje varstva okolja. Upamo, da bo sedaj stekla akcija za čisto okolje v Celju hitreje in brez birokratskih pristopov kot doslej.

Povprečna starost članov novega predsedstva RK ZSMS znaša preko 28 let s tem, da ni nihče mlajši od 20. leta in da so tudi starejši od 30 let.

Verjetno se, tako je mogoče sklepati po teh podatkih, tudi mladi pomikamo proti borčevskim letom. Nevamost je predvsem v bojazni, da mladinska organizacija ne bi ostarela tako, da bi jo bilo potrebno celo preimenovali v ZSSS (Zvezo socialistične starine SR Slovenije).

YU FENOMEN:

V Jugoslaviji naraščajo osebni dohodki mnogo hitreje kot družbeni produkt. Še posebej pa zaostajata rasti produktivnosti in storilnosti: to pomeni, da porabimo tudi vse tisto, česar sploh ne ustvarimo.

Znanstveni fenomen, ni kaj!

Lahko bi mu rekli celo perpetuum mobile na poseben način.

$$0 = 0 = 0 = 0 = 0 + 0 =$$

PRIMORSKA INOVACIJA:

Voda v prahu pakirana v papirnate vrečke po 5 gramov. Priprava je enostavna: vsebino vrečke pomešamo v litru vode in dobimo prijetno hladno tekočino — vodo.

TURISTIČNA INOVACIJA:

Turist v prahu pakiran v papirnate vrečke po 80 kg. Priprava je enostavna: vsebino vreče pomešamo s cenami uslug v hotelih ob morju in dobimo prijetnega 5-gramskega turisteka.

Sedaj bomo pričeli kot vse kaže zapravljati sredstva tudi za poneumljene športne komisije, predvsem sodniške, ki napačno tolmačijo pravila športnih zvez. Zato bomo ponavljali celo državna prvenstva, tako kot npr. v umetnostnem drsanju. In vse to samo zato, ker se „odgovorni“ šele sčasoma zavedo vseh lastnih, še več pa seveda napak drugih krivcev.

Najbrž bi bilo veliko pametneje ponavljati gradnje, vrtcev, stanovanj, cest itd., kot pa športnih prvenstev, kjer so tako ali tako samo spori in nesoglasja. Samo poglejte nogomet, pa rokomet, košarko, umetnostno drsanje in še kaj. Kaj poteka v našem športu sploh še po ustaljenih in zdravih načelih???

Tov. Martin Mlinar, izvršni sekretar predsedstva CK ZKS, je v pogovoru sekretarjev ZK načel tudi vprašanje cen: „Cene, ki jih oblikuje zveza, so letos porasle za 8 odstotkov, v republiki pa za 10 odstotkov, medtem ko so se POSAMEZNE CENE ZA KOMUNALNE DEJAVNOSTI IN STORITVE V OBČINAH DVIGALE TUDI ZA 100 Odstotkov.“

Tudi pri tem izhajamo torej iz baze!

V Beogradu so upokojili po sili zakona 27 uglednih profesorjev medicinske fakultete.

Ker še vedno ni izdelana sistematika primerno selekcije pri upokojitvah oziroma ustreznega metodologija, izvajajo najhitrejšo, čeprav zaslišno in praktično zelo pomanjkljivo rešitev, posebej še, ker vemo, da s tem zavrnemo delo mnogih, sicer starih, a plodovitih strokovnjakov.

Nasprotno pa imamo še vedno množico starih in neproduktivnih ljudi v procesu družbene reprodukcije, čeprav več ne sodijo vanj.